Министерство науки и высшего образования Российской Федерации
ФГБОУ ВО «Уфимский университет науки и технологий»
Сибайский институт (филиал) УУНиТ
Педагогический факультет

УТВЕРЖДАЮ:

Декан ______ Л.Р.Файзуллина
(подпись, инициалы, фамилия)
«20» июня 2025 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ДИСЦИПЛИНЫ

ИСТОРИЯ РОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (Ч.2)
(наименование дисциплины)
ОПОП ВО **44.03.05 Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)**

Направленность (профиль) подготовки

«Иностранный язык»

Направленность (профиль) подготовки

«Образование в области родного языка и литературы»

форма обучения **очная**
(очная, очно-заочная, заочная)

Сибай – 2025

Рабочая программа составлена на основании учебного плана основной профессиональной образовательной программы 44.03.05 Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки), направленность (профиль, специализация) «Иностранный язык», «Образование в области родного языка и литературы», одобренного ученым советом СИ (филиала) УУНиТ (протокол №8 от 19.03.2025) и утвержденного директором 19.03.2025.

Заведующий кафедрой русской, башкирской и зарубежной филологии *(наименование кафедры разработчика программы)*	____________ *(подпись)*	Нургалина Х.Б. (Ф.И.О.)
Разработчик программы	____________ *(подпись)*	Ласынова Н.А. (Ф.И.О.)
Руководитель образовательной программы	____________ *(подпись)*	Нургалина Х.Б. (Ф.И.О.)

1. Цель дисциплины. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с планируемыми результатами освоения основной профессиональной образовательной программы

1.1 Цель дисциплины

Дисциплина «История родной литературы (ч.2)» относится к обязательной части Блока 1 учебного плана данного направления подготовки. Дисциплина изучается на 4 курсе в 7 семестре очной формы обучения.

Цель дисциплины: является формирование целостного представления о сущности и основных закономерностях развития русской литературы, формирование историко-литературного подхода к русской литературе и развитие навыков анализа художественного произведения в контексте творчества отдельного автора и в контексте историко-культурного процесса в целом.

1.2 Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с планируемыми результатами освоения основной профессиональной образовательной программы

Таблица 1. – Результаты обучения по дисциплине

Планируемые результаты освоения основной профессиональной образовательной программы (компетенции, закрепленные за дисциплиной)		*Код и наименование индикатора достижения компетенции, закрепленного за дисциплиной*
код компетенции	*наименование компетенции*	
ОПК-3	Способен организовывать совместную и индивидуальную учебную и воспитательную деятельность обучающихся, в том числе с особыми образовательными потребностями, в соответствии с требованиями федеральных государственных образовательных стандартов	ОПК-1.1 Знает особенностей совместной и индивидуальной учебной и воспитательной деятельности обучающихся, в том числе с особыми образовательными потребностями, в соответствии с требованиями федеральных государственных образовательных стандартов
		ОПК-1.2 Умеет организовывать совместную и индивидуальную учебную и воспитательную деятельность обучающихся, в том числе с особыми образовательными потребностями, в соответствии с требованиями федеральных государственных образовательных стандартов
		ОПК-1.3 Владеет навыками организации совместной и индивидуальной учебной и воспитательной деятельности обучающихся, в том числе с особыми образовательными потребностями, в соответствии с требованиями федеральных государственных образовательных стандартов

2. Структура и трудоемкость дисциплины

Общая трудоемкость (объем) дисциплины составляет **3** зачетные единицы (з.е.), **108** академических часов.

Таблица 2 – Объем дисциплины

Виды учебной работы	Всего, часов	Количество часов в семестре
Общая трудоемкость дисциплины	108	108
Контактная работа обучающихся с преподавателем по видам учебных занятий (всего)	42,2	42,2
в том числе:	42	42
лекции	18	18
лабораторные занятия	24	24
практические занятия	-	-
Другие виды работ в соответствии с УП: - эссе - контрольная работа - и др.	-	-
Самостоятельная работа обучающихся (всего)	65,8	65,8
Контактная работа по промежуточной аттестации	0,2	0,2
в том числе:	0,2	0,2
зачет	0,2	0,2
зачет с оценкой	-	-
курсовая работа (проект)	-	-
экзамен	-	-

3. Содержание дисциплины

Таблица 3 – Содержание дисциплины

№	Раздел (тема) дисциплины	Виды деятельности				Формы текущего контроля успеваемости
		Лек., час	Лаб. раб., час	Практ. раб., час	СРС, час	
1.	Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленеше. Боронғо төрки яҙма ҡомартҡылары.	1		1	3	ИЗ, СТ, АП
2.	Болғар (XI-XIII бб.) һәм Ҡыпсаҡ осоро (XIII-XVI бб.) әҙәбиәте.	1		1	3	ИЗ, СТ, АП
3.	Яҙма әҙәбиәт һәм дастансылыҡ. Суфыйсылыҡ әҙәбиәте.	1		1	3	ИЗ, СТ, Т, АП
4.	Россия осоро әҙәбиәте. XVI быуаттың икенсе яртыһынан XVIII аҙағына тиклемге әҙәбиәт.	1		1	3	СТ, Т, АП
5.	Сәсәндәр ижады. Публицистика			2	3	СТ, Т, АП
6.	XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт әҙәбиәте	1		1	3	ИКР, Т, АП
7.	XIX быуаттың икенсе яртыһында башҡорт әҙәбиәте.	1		1	3	ИЗ, СТ, АП
8.	XX б. башы башҡорт әҙәбиәте үҫеше	1		1	3	ИЗ, СТ, АП
9.	1920-1930 йылдар башҡорт әҙәбиәте үҫеше	1		1	3	ИЗ, СТ, Т, АП
10.	Д. Юлтыйҙың тормош юлы һәм ижады. Шәхес культы осоронда милли интеллигенция яҙмышы.	1		2	3,8	СТ, Т, АП
11.	Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт шиғриәте	1		2	3	СТ, Т, АП
12.	Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт прозаһы. Хикәйә һәм очерк жанрҙары	1		1	4	ИКР, Т, АП
13	Һуғыштан һуңғы йылдар	1		1	4	ИЗ, СТ, АП

.	башҡорт әҙәбиәте					
14.	Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы һәм ижады	1		2	4	ИЗ, СТ, АП
15.	1960-1970 йылдар башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш үҙенсәлектәре	1		2	4	ИЗ, СТ, Т, АП
16.	М. Кәримдең тормош юлы һәм ижады	1		1	4	СТ, Т, АП
17.	З. Биишеваның тормош юлы һәм ижады	1		1	4	СТ, Т, АП
18.	Р. Ғариповтың тормош юлы һәм ижады	1		2	4	ИКР, Т, АП
19.	1970-1985, 1990-2000 йылдарҙа башҡорт әҙәбиәте	1			4	К, АП

ИЗ-индивидуальное задание, СТ-словарь терминов, К – коллоквиум, Т – тестирование, Р – защита (проверка) рефератов, ИКР-индивидуальная контрольная работа, БРС – модульно-рейтинговая система

Таблица 4 – Лабораторные работы

№	Наименование лабораторной работы	Объем, час.
1.		
2.		

Таблица 5 – Практические (семинарские) занятия

№	Наименование практических занятий	Объем, час.
1	Инеш. Башҡорт әҙәбиәте тарихының осорҙарға бүленеше.	1
2	Болғар осоронда әҙәбиәт һәм мәҙәниәт торошо. Болғар осорона ҡараған әҙәби текстар. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте (XIII-XVI бб.). Йырауҙар ижады	1
3	Яҙма әҙәбиәт һәм дастансылыҡ. Суфыйсылыҡ әҙәбиәте.Боронғо һәм Урта быуат Көнсығыш мәҙәниәте тарихында суфыйсылыҡ йүнәлеше. Суфыйсылыҡтың фәлсәфәүи-эстетик асылы һәм әҙәбиәттәге сағылышы.	1
4	Россия осоро әҙәбиәте. XVI быуаттың икенсе яртыһынан XVIII аҙағына тиклемге әҙәбиәт. Башҡортостандың үҙ ирке менән Рус дәүләтенә ҡушылыуы. XVI быуаттың икенсе яртыһында мәҙәниәт торошо. Башҡортостандың үҙ ирке менән Рус дәүләтенә ҡушылыуы ваҡиғаһы әҙәбиәттә сағылышы.Тарихи-әҙәби ҡомартҡы булараҡ башҡорт шәжәрәләре.	1
5	XVI – XVIII быуаттарҙа сәсәнселек сәнғәтенең үҫеше. Ҡобағош менән Аҡмырҙа сәсәндәр. Ҡарас сәсән. Ерәнсә сәсән. Байыҡ сәсән.С. Юлаев. Тормошо һәм ижады.	2

6	XIX быуаттың тәүге яртыһында башҡорт әҙәбиәте. Әбелмәних Ҡарғалының тормош юлы һәм ижады. Һибәтулла Салиховтың тормош юлы һәм ижады.	1
7	XIX быуаттың икенсе яртыһында Башҡортостанда мәҙәниәт һәм әҙәбиәт торошо. Ғ. Соҡоройҙың тормош юлы һәм ижады. М. Аҡмулла әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе, ижадының төп мотивтары. М. Өмөтбаевтың тормош юлы һәм ижады. Р. Фәхретдиновтың тормош юлы һәм ижады.	1
8	XX б. башы башҡорт әҙәбиәте үҫеше. С. Яҡшығоловтың тормош юлы һәм ижады. Октябрь революцияһы һәм граждандар һуғышы осорондағы әҙәбиәт. “Тулҡын” әҙәби ойошмаһы эшмәкәрлеге. Ш. Бабичтың тормош юлы һәм ижады.	1
9	1920-1930 йылдар башҡорт поэзияһының идея-тематик йүнәлештәре. 1920-1930 йылдар башҡорт прозаһының проблематикаһы. 1920-1930 йылдар башҡорт драматургияһы. М. Ғафуриҙың тормош юлы һәм ижады.	1
10	Д. Юлтыйҙың тормош юлы һәм ижады. Д. Юлтыйҙың поэзияһы, прозаһы һәм драматургияһы. А. Таһиров, Т. Йәнәби, И. Насыри һәм С. Мифтаховтың тормош юлы һәм ижады.	2
11	Бөйөк Ватан һуғышы осоро башҡорт шиғриәтенең идея-тематик йүнәлеше, жанр формалары.	2
12	Бөйөк Ватан һуғышы осоронда башҡорт прозаһы. Хикәйә һәм очерк жанрҙары. Б. Бикбайҙың прозаһы. М. Буранғоловтың тормош юлы һәм ижады.	1
13	Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт шиғриәтенең идея-тематик йүнәлеше. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт прозаһының проблематикаһы. Һуғыштан һуңғы йылдар башҡорт драматургияһының жанр формалары.	1
14	Һ. Дәүләтшинаның тормош юлы һәм ижады. Тәүге хикәйәләрендә һәм повестарында («Башаҡтар тулҡыны», «Һылыуҡай пионерка», «Айбикә») яңы тип ҡатын-ҡыҙ яҙмышы. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романының художестволы үҙенсәлектәре. Әҫәрҙең яҙылыу шарттары.	2
15	1960-1970 йылдарҙа шиғриәт торошо. 1960-1970 йылдар башҡорт поэмаларының идея-тематик йүнәлеше (космос, тәбиғәт һәм кеше, кеше һәм заман һ.б.). 1960-1970 йылдар башҡорт прозаһы. 1960-1970 йылдар башҡорт драматургияһы һәм уның жанр формалары.	2
16	М. Кәримдең тормош юлы һәм ижады. М. Кәрим поэмалары (“Таныш булмаған ҡунаҡ”, “Үлмәҫбай”, “Декабрь йыры”, “Ҡара һыуҙар”, “Сер”, “Йылмайыу”). М. Кәрим – прозаик. Әҙиптең “Өс таған”, “Беҙҙең өйҙөң йәме”, “Оҙон-оҙаҡ бала саҡ” повестарының идея-тематик йөкмәткеһе. М. Кәримдең “Ярлыҡау”, “Ауыл адвокаттары” повестарында сюжет һәм композиция үҙенсәлектәре. М. Кәрим – драматург. М. Кәримдең “Ай тотолған төндә”, “Салауат”, “Ташлама утты, Прометей!” трагедияларында конфликт тәбиғәте.	1
17	З. Биишеваның тормош юлы һәм ижады. “Сәйер кеше”, “Уйҙар, уйҙар...”, “Ҡайҙа һин, Гөлниса?” повестарының жанр һәм стиль үҙенсәлектәре. З. Биишеваның “Яҡтыға” трилогияһы. Трилогияның яҙылыу тарихы, проблематикаһы һәм образдар системаһы. Әҙибәнең драма әҫәрҙәре. “Тылсымлы ҡурай”, “Нәҙер” пьесаларында халыҡ ижады поэтикаһы, фәлсәфәүи символика. З. Биишеваның публицистика һәм тәржемә өлкәһендә эшләүе.	1
18	Р. Ғариповтың тормош юлы һәм ижады. “Йүрүҙән” шиғырҙар йыйынтығы. Р. Ғариповтың “Таш сәскә” тип исемләнгән икенсе	2

	китабына ингән әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе. Шағирҙың “Һабантурғай йырҙары”, “Осоу” китаптарының идея-тематик йүнәлеше. Р. Ғариповтың “Аманат” китабына ингән әҫәрҙәренең проблематикаһы. Р. Ғарипов – тәржемәсе. Р. Ғарипов көндәлектәре.	
19	1970-1985, 1990-2000 йылдарҙа башҡорт әҙәбиәте. 1970-1985, 1990-2000 йылдарҙа башҡорт шиғриәтенең идея-тематик йүнәлеше. 1970-1985, 1990-2000 йылдарҙа башҡорт прозаһының проблематикаһы. 1970-1985, 1990-2000 йылдарҙа башҡорт драматургияһы.	
Итого		24

На практических занятиях студенты отвечают по заранее подготовленным записям на вопросы по теме практического занятия. При подготовке к практическим занятиям используются различные источники. После каждого выступления аудитория задает вопросы, выступающий задает вопросы аудитории, обсуждаются некоторые моменты выступления, рассматриваются различные точки зрения по тому или иному вопросу. При оценке устных ответов студентов учитываются следующие критерии:

1. Знание основных процессов изучаемой предметной области, глубина и полнота раскрытия вопроса.
2. Владение терминологическим аппаратом и использование его при ответе.
3. Умение объяснить сущность явлений, событий, процессов, делать выводы и обобщения, давать аргументированные ответы.
4. Владение монологической речью, логичность и последовательность ответа, умение отвечать на поставленные вопросы, выражать свое мнение по обсуждаемой проблеме.

Критерии оценки ответов на вопросы для студентов очной формы обучения (в баллах):

Критерии оценивания ответа на контрольный вопрос	Количество баллов
Дан полный, развернутый, обоснованный ответ	2
Дан в целом верный ответ, однако один из элементов в структуре ответа отсутствует, неверен или противоречит верному ответу	1
Дан в целом неверный ответ	0

4. Фонд оценочных средств для проведения промежуточной аттестации обучающихся по дисциплине

Контрольные задания для проведения текущего контроля успеваемости

Тест 1

1. Боронғо һәм Урта быуат әҙәбиәтенең эске бүленеше нисек?
   А. Боронғо төрки әҙәбиәте, Болғар осоро әҙәбиәте, Ҡыпсак осоро әҙәбиәте, Совет осоро әҙәбиәте;
   Б. Боронғо төрки (дөйөм төрки) әҙәбиәте, Болғар осоро әҙәбиәте, Ҡыпсак осоро әҙәбиәте, Рәсәй осоро әҙәбиәте; +
   В. Боронғо осор әҙәбиәте, Урта быуат әҙәбиәте, Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте, Рәсәй осоро әҙәбиәте;
   Г. Төрки халыҡтары әҙәбиәте, Болғар осоро әҙәбиәте, Ҡыпсак осоро әҙәбиәте, Рәсәй осоро әҙәбиәте.

2. Боронғо төрки (дөйөм төрки) әҙәбиәте ҡайһы дәүерҙәрҙе үҙ эсенә ала?
   А. VI быуаттан алып X быуаттың тәүге яртыһына тиклемге осор; +
   Б. VI быуаттан алып XVIII быуатҡа тиклемге осор;
   В. XI - XIII быуаттар;
   Г. XIII-XVI быуаттар.
3. Алты томлыҡ «Башҡорт әҙәбиәте тарихы» хеҙмәтенең нисәнсе томы Боронғо һәм Урта быуат әҙәбиәтен өйрәнеүҙә мөһим ҡаҙаныш булып тора?
   А. I-II томдар;
   Б. VI том;
   В. III том;
   Г. I том. +
4. Монголиялағы Орхон йылғаһы үҙәнендә рун яҙыуындағы тәүге эпитафик ҡомартҡы нисәнсе йылда табыла?
   А. 1980 йылда;
   Б. 1989 йылда; +
   В. 1900 йылда;
   Г. 1893 йылда.
5. Төрки руник яҙмаларындағы айырым тамғаларҙың ниндәй хәрефкә, өнгә тура килеүе 1893 йылда кем тарафынан асыҡлана?
   А. Н.М. Ядринцев;
   Б. В. Томсен; +
   В. В.В. Радлов;
   Г. С.Е. Малов.
6. Ҡайһы рус ғалимы бөтә руник текстарҙы уҡый, тәржемә итә һәм боронғо төрки теленең тәүге грамматик очергын яҙа?
   А. С.Е. Малов;
   Б. Н.М. Ядринцев;
   В. В.В. Радлов; +
   Г. Д.Д. Васильев.
7. Башҡорт ғалимдарынан кем Орхон-Йәнәсәй яҙмаларында теркәлгән ҡылымдарҙы махсус рәүештә өйрәнгәндән һуң, уларҙың күпселеге хәҙерге башҡорт телендә актив ҡулланылыуын асыҡлай?
   А. Ж.Ғ. Кейекбаев;
   Б. Н.Х. Мәҡсүтова;
   В. Ф.Ғ. Хисаметдинова;
   Г. М.Ә. Әхмәтов. +
8. «Диуану лөғәт эт-төрк» хеҙмәтенең авторы кем?
   А. Йософ Баласағуни;
   Б. Мәхмүт Ҡашғари; +
   В. Әбүлғази Баһадир;
   Г. Рәшитетдин.
9. «Ҡотаҙғу белек» – тулы тексы һәм авторы билдәле булған ҙур күләмле тәүге төрки...
   А. поэма; +
   Б. һүҙлек;
   В. нәсихәтнәмә;
   Г. энциклопедия.
10. Ун ике оғузнамә циклын берләштергән «Ҡорҡот ата китабы» хәҙерге көндә ниндәй китапханаларҙа һаҡлана?
   А. Дрезден һәм Ватикан китапханаларында; +
   Б. Мәскәү китапханаларында;
   В. Өфө китапханаларында;
   Г. Ленинград китапханаларында.

11. Болғар-башҡорт мөнәсәбәте ниндәй эпоста сағылыш таба?
   А. «Алдар менән Зөһрә»; +
   Б. «Акбуҙат»;
   В. «Урал батыр»;
   Г. «Ҡуҙыйкүрпәс менән Маянһылыу».
12. Башҡорттар тураһында беренсе булып мәғлүмәт ҡалдырыусы ғәрәп илсеһе кем?
   А. Яҡуп Ибн- Ноғман;
   Б. Әхмәт Ибн Фаҙлан; +
   В. Тажетдин Ялсығол;
   Г. Әбу Хәмит әл-Ғәрнәти.
13. Болғар осоронан хәҙерге көнгә тиклем һаҡланып килгән берҙән-бер әҙәби ҡомартҡы?
   А. «Мөхәббәтнамә»;
   Б. «Иҙеүкәй менән Мораҙым»;
   В. «Гөлостан бит-төрки»;
   Г. «Ҡиссаи Йософ». +
14. «Ҡиссаи Йософ» поэмаһы нисәнсе быуатта ижад ителә?
   А. X быуатта;
   Б. XIII быуаттың тәүге яртыһында; +
   В. XIV быуатта;
   Г. XV быуатта.
15. «Ҡиссаи Йософ» сюжетына таянып, беренселәрҙән булып «Йософ вә Зөләйха» поэмаһын ижад иткән иран-тажик әҙәбиәте классигы кем?
   А. Шота Руставели;
   Б. Жәми;
   В. Фирдәүси; +
   Г. Ғәндәлиф.
16. «Ҡиссаи Йософ» әҫәрендә Яҡуп нисек һуҡырая?
   А. Ҡайғырып илауынан; +
   Б. Ҡартайыуҙан;
   В. Күҙенә ҡом һибәләр;
   Г. Әҫәрҙә ул һуҡыраймай.
17. «Ҡиссаи Йософ» әҫәрендә Йософ ашлыҡ тейәткәндә ҡустыһы Ибенәмин йөгө эсенә нимә йәшерә?
   А. Аҡса;
   Б. Ҡамсы;
   В. Ҡанлы күлдәген;
   Г. Ҡиммәтле алтын һауыт. +
18. Кем үҙенең тарихи китабында башҡорттарҙың болғарҙан сығыуын һәм уларҙың тоҡомдаш халыҡ булыуын раҫлай?
   А. В.Н. Татищев; +
   Б. Жәми;
   В. Фирдәүси;
   Г. Ғәндәлиф.
19. Ҡол Ғәли тураһында тулыраҡ мәғлүмәтте кемдең китабында табырға мөмкин?
   А. Шота Руставели;
   Б. Тажетдин Ялсығол; +
   В. Ибн Фаҙлан;
   Г. Әбү Хәмит әл-Ғәрнәти.
20. Болғарҙарҙы икенсе төрлө «биләрҙәр» тип атағандар. Ғәрәп сәйәхәтсеһе Әл-Ғәрнәти «биләр» һүҙенең мәғәнәһен нисек аңлата?
   А. Ғалим;
   Б. Яҙыусы;

В. Белемле кеше; +
Г. Тарихсы.

21. Болғар ғалимын Яҡуб ибн Ноғман тураһында тулы мәғлүмәт яҙып ҡалдырған ғәрәп сәйәхәтсеһе.
А. Әхмәт Ибн Фаҙлан;
Б. Әбү Хәмит әл-Ғәрнәти; +
В. Тажетдин Ялсығол;
Г. Әл Иҙриси.

22. Алтын Урҙа ханлығы хакимлығы һәм уның ваҡ ханлыҡтарға тарҡалыу осорон сағылдырған тарихи ваҡиғалар ниндәй осор әҙәбиәтендә киң сағылыш тапҡан?
А. БронҒо төрки әҙәбиәтендә;
Б. Болғар осоро әҙәбиәтендә;
В. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәтендә; +
Г. Рәсәй осоро әҙәбиәтендә.

23. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәте нисәнсе быуаттарҙы үҙ эсенә ала?
А. XI-XIV быуаттар;
Б. IX-XII быуаттар;
В. XIII-XVI быуаттар; +
Г. XVI-XIX быуаттар.

24. Ҡыпсаҡ осоро әҙәбиәтенә ниндәй яҙма ҡомарҡылар инә?
А. “Ҡиссаи Йософ”, “Хөсрәү вә Ширин”, “Алдар менән Зөһрә”;
Б. “Ҡуҙыйкүрпәс менән Маянһылыу”, “Ҡиссаи Йософ”, “ Мөхәббәтнәмә”;
В. “ Хөсрәү вә Ширин”, “Мөхәббәтнәмә”, “Жөмжөмә солтан”, “Гөлөстан бит төрки”; +
Г. бөтә әҫәрҙәр ҙә Ҡыпсаҡ осорона ҡарай.

25. Суфыйылыҡ тәғлиматтәренең нигеҙендә нимә ята?
А. Аскетизм, мистицизм, пантеизм; +
Б. Анимизм, мистицизм, пантеизм;
В. Пантеизм, анимизм, аскетизм;
Г. Тотемизм, мистицизм, пантеизм.

26. Тасауф тәғлимәте буйынса, суфый булыр өсөн кешегә нисә рухи баҫҡыс үтеү шарт?
А. Өс;
Б. Дүрт; +
В. Ете;
Г. Туғыҙ.

27. Әхмәт Йәсәүиҙең төп әҫәре:
А. «Киҫекбаш китабы»;
Б. «Диуаны хикмәт»; +
В. «Ахыры заман китабы»;
Г. «Нәһж әл-фәрадис».

28. Төрки әҙәбиәттә ниндәй жанрҙың тыуыуы суфыйсылыҡ поэзияһы менән бәйле?
А. Ҡисса;
Б. Мәрҫиә;
В. Хикмәт; +
Г. Ғәзәл.

29. Башҡортостанға суфыйсылыҡ поэзияһы нисәнсе быуаттарҙы ныҡлап үтә башлай?
А. XII - XIII быуаттарҙа;
Б. XIII - XIV быуаттарҙа; +
В. XIV - XV быуаттарҙа;
Г. XV - XVI быуаттарҙа.

30. Исламды нигеҙләүсе Мөхәмәт, уның сәхәбәләре, тәүге хәлифтәр, мосолман әүлиәләр, изге заттар тураһындағы әҙәбиәт нисек атала?
А. Суфыйсылыҡ әҙәбиәте;

Б. Мосолманлыҡ әҙәбиәте;
В. Дини-мистик әҙәбиәт;
Г. Агиографик әҙәбиәт. +

31. Урта быуаттарҙа агиографик әҙәбиәттең Башҡортостанда иң таралған һәм характерлы тибы:
А. Хөсәм Кәтибтең «Жөмжөмә солтан» дастаны;
Б. «Ҡиссаи Мансур әл-Хәлләж»;
В.«Ҡиссаи Ибраһим Әдһәм»;
Г. Ғәли батыр ҡиссалары. +

32. «Хөсрәү вә Ширин» поэмаһы кемгә бағышланған?
А. Йәнебәк ханға;
Б. Иван кенәзгә;
В. Тенибәк ханға һәм ҡатыны Мәликәгә; +
Г. Мөхәммәтхужаға.

33. «Хөсрәү вә Ширин» поэмаһында Хөсрәү Ширин тураһында ҡайҙан белә?
А. Төшөндә күрә;
Б. Хеҙмәтсеһенең сәйәт хәтирәләренән; +
В. Күрәҙәсе юрай;
Г. Ҡунаҡта осрата.

34. Ширин ниндәй ил һылыуы була?
А. Көһистан; +
Б. Гөлөстан;
В. Былбылстан;
Г. Нурбостан.

35. Сәйф Сараи ниндәй әҫәрҙәрҙең авторы?
А. «Гөлстан бит-төрки», «Сөһәйл вә Гөлдерсен»;+
Б. «Ҡиссаи Йософ», «Мөхәббәтнамә»;
В. «Жөмжөмә солтан», «Гөлөстан бит-төрки»;
Г. «Ҡиссаи Мансур әл-Хәлләж», «Ҡиссаи Ибраһим Әдһәм».

36. Сәйф Сарайҙың «Гөлстан бит-төрки» әҫәре ниндәй композицияға ҡоролған?
А. тартмалы; +
Б. эҙмә-эҙлекле;
В. параллель;
Г. дөрөҫ яуап юҡ.

37. Ниндәй әҫәр идея-эстетик йөкмәткеһе һәм йүнәлеше буйынса «Мәргән менән Маянһылыу», кеүек эпостарға яҡын торған халыҡсан героик эпик әҫәр булып тора?
А. «Һуңғы һартай»; +
Б. «Мамай хан»;
В «Аҡман-Тоҡман»;
Г. «Биксура».

38. Ниндәй әҫәр, Е.Э Бертельс фекеренсә, авторҙың үҙе йәшәгән дәүерен һәм Алтын Урҙа хандары тормошон сағылдыра?
А. «Жөмжөмә солтан»; +
Б. «Мөхәбәтнамә»;
В. «Киҫекбаш»;
Г. «Гөлстан бит - төрки».

39. Яҙыусыларҙың исемдәрен һәм әҫәрҙәренә тура килтер.

А. Ҡотб	1.«Жөмжөмә солтан»;
Б. Хәрәзми	2.«Гөлстан бит-төрки»;
В. Кәтиб	3.«Мөхәббәтнамә»;
Г. Сәйф Сарай	4.«Хөсрәү вә Ширин».

40. Ниндәй тарихи риүәйəттә Болғар иленә һөжүм иткән Батый ғәскәренә ҡаршы башҡорттарҙың бәйләр, бүләр ырыуҙарының нисек ҡаршылыҡ күрһәтеүе асык сағылыш тапкан?
А. «Бошман Ҡыпсак батыр»;
Б. «Аҡман-Тоҡман»;
В. «Бөрйәндәр хан дошмандарында»;
Г. «Биксура». +
41. «Шәжәрә» һүҙе нимәне аңлата?
А. нөсхә;
Б. күсерек;
В. ағас; +
Г. быуын.
42. Шәжәрәләрҙең нисә нөсхәһе булыуы мөмкин?
А. иҫәпһеҙ-һанһыҙ;
Б. өстән артык түгел;
В. берәү генә;
Г. нөсхәһе булмай. +
43. «Тәуарих» һүҙе ниндәй һүҙгә якын тора?
А. шәжәрә;
Б. тарих; +
В. тәүге тарих;
Г. быуын.
44. Тәуарих яҙмалары ниндәй осорҙарҙа барлыҡҡа килә?
А. XVI-XVII быуаттарҙа; +
Б. XI-XII быуаттарҙа;
В. VI - X быуаттарҙа;
Г. IX-XI быуаттарҙа.
45. Тәуарихтарҙың барлыкка килеүендә ниндәй әҫәрҙең йоғонтоһо көслө була?
А. «Киҫекбаш китабы»;
Б. «Жәмиғ-әт-тәуарих»; +
В. «Жөжжөмә солтан»;
Г. «Диуани хикмәт».
46. Волга буйы болғар иле тарихы хаҡында ниндәй тәуарих барлығы билдәле?
А. «Жәмиғ-әт-тәуарих»;
Б. «Жөжжөмә солтан»;
В. «Тәуарихи Болғарийа»; +
Г. «Диуани хикмәт».
47. Эпистоляр формаға ҡараған жанрҙы билдәләргә:
А. Тәуарих;
Б. Шәжәрә;
В. Хат-мәктүб; +
Г. Сәйәхәтнамә.
48. Урта быуаттарҙа башҡорт әҙәбиәтендә киң таралған хикәйәттәр, ғәҙәттә, ҡайһы халыҡтар әҙәбиәттәренән килгән уртаҡ сюжеттар нигеҙендә ойоша?
А. Һинд әҙәбиәтенән;
Б. Иран-тажик әҙәбиәтенән;
В. Ғәрәп әҙәбиәтенән;
Г. Бөтәһенән дә. +
49. Академик В. В. Радлов “йырау” һүҙенә ниндә аңлатма бирә?
А. Йырлаусы кеше, +
Б. Бейеүсе кеше,
В. Сәсән;

Г. Тарихты белеүсе.

50. Ҡайһы сәсән С. Юлаев менән таныш булған?
    А. Ҡобағош сәсән;
    Б. Ерәнсә сәсән;
    В. Ҡарас сәсән;
    Г. Байыҡ Айҙар сәсән. +

Тест 2

1. Халыҡ публицистикаһы өлгөләре –
   А. авторы билдәле булмаған фольклор әҫәрҙәре;
   Б. халыҡ хәрәкәте, болалары, яулы осор ваҡиғалары теркәлгән тәуарих яҙмалары;
   В. халыҡтың азатлыҡ хәрәкәтенең, халыҡ теләктәренең яҙма документтары; +
   Г. аноним поэзия өлгөләре.
2. Батырша (Абдулла Ғәлиев) нисәнсе йылғы халыҡ ихтилалының идея етәксеһе булараҡ билдәле?
   А. 1735-1739 йылдарҙағы;
   Б. 1740 йылғы;
   В. 1755 йылғы; +
   Г. 1773-1775 йылдарҙағы.
3. Ҡайһы тарихсы Батыршаның хатын «үҙ мажараларының мауыҡтырғыс хикәйәһе» тип атай?
   А. М.Н. Гернет;
   Б. С.М. Соловьев; +
   В. Н.М. Карамзин;
   Г. А.П. Чулошников.
4. Бейектә оса ҡоҙғон ҡош,
   Унан бейек осор ыласын бар.
   Ыласындан да бейек оса торған
   Ҡош батшаһы ҡыйғыр бөркөт бар.
   Был шиғыр юлдары С. Юлаевтың ҡайһы әҫәренән алынған?
   А. «Уралым»;
   Б. «Уҡ»;
   В. «Егеткә»; +
   Г. «Яу».
5. Башҡорттар үҙ ерендә,
   Тыуған-үҫкән илендә,
   Ҡош булып, күккә менһендәр,
   Балыҡтай һыуҙа йөҙһөндәр,
   Боландай ерҙә елһендәр, –
   Ана шулай тигән ул.
   Был өҙөк С. Юлаевтың ҡайһы импровизацияһынан алынған?
   А. «Йүрүҙәнкәй минең тыуған йылғам»;
   Б. «Бүгәсәүгә ҡушылып, ир-батырға ҡуш булып»; +
   В. «Һауаларҙа осҡан, ай, яғылбай»;
   Г. «Ағиҙелкәй аға ҡая аралап».
6. С. Юлаев исемен тәүгеләрҙән булып ҡайһы яҙыусы үҙенең «Пугачев тарихы» китабында телгә ала?
   А. С. Злобин;
   Б. Н. Фирсов;
   В. А. Пушкин. +
7. Суфыйсылыҡ тәғлимәте буйынса, суфый булыр өсөн кешегә рухи баҫҡыстар үтеү шарт. Дөрөҫ вариантты һайлағыҙ

А. Беренсе – социаль тигеҙһеҙлектәргә актив рәүештә протест белдереү. Икенсеһе – донъя рәхәтенән ваз кисеү. Өсөнсөһө - мотлаҡ рәүештә хаж ҡылыу;

Б. Беренсеһе – мосолманлыҡ ҡанундарын үҙләштереү. Икенсеһе – әҙәп-әхләк, мөхәббәт тураһында майҙандарҙа өгөт-нәсихәттәр уҡыу;

В. Беренсе – мосолманлыҡ ҡанундарын үҙләштереү. Икенсеһе – донъя рәхәтенән ваз кисеү. Өсөнсөһө – мәғрифәткә ирешеү. Дүртенсеһе – үҙеңде кеше икәнеңде онотоу, илеткес бер экстаз хәленә килеү. +

8. Ниндәй китабында Тажетдин Ялсығолов үҙен «аҙ аҙыҡлы, күп яҙыҡлы күҙәй халҡының (ырыуының) ғалимы» тип атай?
   А. "Тарихнамәи Болғар";
   Б. «Ғәуариф эз-заман»;
   В. «Çөбәтел ғажизин»;
   Г. «Рисаләи Ғәзизә» китабы; +
9. Т. Ялсығоловтың «Рисаләи Ғәзизә» әҫәре ниндәй китаптың тәржемәһе булып һанала?
   А. «Кафиә» китабы;
   Б. «Хадинәтен-баб» китабы;
   В. «Çөбәтел ғажизин» китабы; +
10. Т. Ялсығоловтың «Тарихнамәи Болғар» әҫәре нимәһе менән үҙенсәлекле?
    А. автор ғаиләһенең тарихын яҙа;
    Б. автор үҙ нәҫеленең шәжәрәһен индергән; +
    В. автор сит илдәрҙә күргәндәрен тасуирлай;
    Г. автор хыялындағы илде тасуирлай.
11. СССР Фәндәр академияһы Башҡортостан ғилми үҙәге архивында Т. Ялсығоловтың ниндай әҫәренең тулы булмаған ҡулъяҙмаһы һаҡлана?
    А. «Кафиә»;
    Б. «Тарихнамәи Болғар»; +
    В. «Рисаләи Ғәзизә»;
    Г. уның ҡулъяҙмалары һаҡланмаған.
12. Бөгөнгө көндә Ә. Ҡарғалының нисә әҫәре билдәле һәм уларҙың дөйөм күләме нисә юл тәшкил итә?
    А. 3000 юлдан торған утыҙ әҫәр;
    Б. 2200 юлдан торған егерме әҫәр; +
    В. 1500 юлдан торған ун биш әҫәр.
13. Ә. Ҡарғалы ниндәй хандың (1823-1845) эшмәкәрлеге һәм үткәргән сәйәсәте менән һоҡланған һәм шуға арнап мәдхиә яҙған?
    А. Мөхәммәт Ғәли;
    Б. Йыһангир хан; +
    В. Йәләлетдин Руми.
14. Һ. Салиховтың "Төхвәт әл-әдаб" китабының исеме нисек тәржемә ителә?
    А. Ыһйы һүҙҙәр;
    Б. Балаларға бүләк; +
    В. Әҙәпкә өйрәтеү йыйынтығы.
15. Һ. Салихов наҙанлыҡтан арыныу, әхләҡи юғарылыҡҡа өлгәшеү юлдарын һүрәтләгәндә ниндәй тәғлимәткә мөрәжәғәт итә?
    А. Ислам;
    Б. Буддизм;
    В. Суфыйсылыҡ. +
16. Ҡайһы шағирҙың ижадында Һ. Салиховтың сатирик тәмҫилдәре традициялары күҙәтелә?
    А. М. Өмөтбаев; +
    Б. М. Аҡмулла;
    В. Ғ. Туҡай.
17. Һ. Салиховтың ниндәй китабы мәҙрәсәлә уҡыу программаһына ингән?

А. “Өммөкамал”;
Б. “Рисалә әд-дохан”;
В. “Дөрр әл-ҡәләм”.+

18. Ш. Зәки нисәнсе йылда һәм ҡайҙа тыуған?
А. 1902 йылда Ырымбур эргәһендәге Ҡарғалы ауылында;
Б. 1822 йылда Ырмыбур өйәҙенең Зәк-Ишмәт ауылында; +
В. 1807 йылда Ырымбур губернаһы Түбән Себенле ауылында.
19. Ш. Зәкигә ниндәй башҡорт ғалимы һәм шағиры менән бергә хәлфәлек итеү бәхете тейә?
А. Әбелмәних Ҡарғалы;
Б. Ғәли Соҡорой; +
В. Һибатулла Салихов.
20. Һуҡыр булыуға ҡарамаҫтан, Ш. Зәки ижад итеү менән бергә ниндәй һөнәр үҙләштерә?
А. Итексе һөнәрен;
Б. Балта оҫтаһы була;
В. Сәғәт төҙәтеүсе була. +
21. Әҙәби ижад менән Ғ. Соҡорой нисә йәшенән шөғөлләнә башлай һәм ниндәй әҫәрҙәре беренселәрҙән һанала?
А. 19 йәшенән; “Дөрре Ғәли”, “Шәм яҡтыһы”;
Б. 18 йәшенән; “Тәжүид”;
В. 17 йәшенән; хәлфәһенә арналған мәдхиәһе һәм әсәһе вафат булыу айҡанла яҙған мәрҫиәһе; +
22. Ғ. Соҡоройҙоң поэзияһында төп урында ниндәй жанрҙар тора?
А. Бәйет, мөнәжәт;
Б. Мәдхиә, мәрҫиә; +
В. Мәҫәл, тәмҫил.
23. Ғ. Соҡоройҙоң ҙур күләмле “Тәуарихи Болғарийа йәки Тәҡриби Ғари” тигән ҡулъяҙма әҫәре беҙҙең көндәргә күсермәлә килеп еткән. Күсереүсенең исем-шәрифе нисек?
А. Ғатаулла Кейеков;
Б. Ғиниәтулла Кейеков;
В. Ғарифулла Кейеков. +
24. Аҡмулланың ысын тулы исеме нисек яңғырай?
А.Замалетдинов Мифтахетдин Замалетдин улы;
Б. Камалетдинов Мифтахетдин Камалетдин улы; +
В. Камалетдинов Мифтахетдин Замалетдин улы.
25. М. Аҡмулла Стәрлебаш мәҙрәсәһендә кемдең шәкерте була?
А. Һибәтулла Салихов;
Б. Шәмсетдин Зәки; +
В. Әбелмәних Ҡарғалы.
26. М. Аҡмулла ижадында киң ҡулланылған шиғри үлсәм
А. биш ижекле строфалар;
Б. ун бер ижекле строфалар; +
В. ете ижекле строфалар.
27. Өфөлә Ризаитдин Фәхретдинов үҙенең иң күләмле һәм әһәмиәтле хеҙмәттәренең береһен яҙа башлай. Ошо документаль нигеҙле био-библиографик йыйынтыктың исеме:
А. «Аҫар»; +
Б. «Йәдкәр»;
В. «Шикайәт».
28. Ғарифулла Кейековтың “Балалар өсөн шиғри йыйынтыҡ, йәки балалар өсөн рифмалар” тип аталған икенсе китабы нимә тураһында?
А. мәғрифәтселек, кеше тормошона яңы техниканың үтеп инеүе тураһында; +
Б. шиғыр төҙөлөшө тураһында;
В. тәбиғәт күренештәре тураһында.

29. Ғарифулла Кейековтың публицистик ҡулъяҙмаларында ниндәй проблема күтәрелә?
   А. мәғрифәтселек проблемаһы;
   Б. әхлаҡи проблемалар;
   В. ер проблемаһы. +
30. Ғарифулла Кейековтың атаһы кем?
   А. Һибәтулла Салихов;
   Б. Шәмсетдин Зәки;
   В. Ғәли Соҡорой. +

В каждом вопросе один правильный ответ. За каждый правильный ответ – 1 балл.

Тест 3

1. Башҡортостан Яҙыусыларының беренсе съезы ҡасан үткәрелә?
   А. 1934 йылдың 15-18 мартында; +
   Б. 1932 йылдың 15-18 мартында;
   В. 1936 йылдың 15-18 мартында.
2. Башҡортостан Яҙыусылар союзы идараһының председателе итеп кем һайлана?
   А. Т. Йәнәби;
   Б. А. Таһиров; +
   В. Ғ. Амантай.
3. “Конфликтһыҙлыҡ теорияһы”ның нигеҙендә нимә ята?
   А. Сюжетта конфликт бөтөнләй юҡ;
   Б. Конфликт ваҡ-төйәк аңлашылмаусанлыҡтарға ҡайтып ҡала; +
   В. Быңдай теория юҡ.
4. 1914-1918 йылдарҙа З. Һаҙый ниндәй ҡалала уҡыта?
   А. Мәскәү;
   Б. Одесса;
   В. Харьков; +
5. З. Һаҙыйҙың “Бәхетле ҡыҙ” хикәйәһенең төп геройҙарын билдәләгеҙ
   А. Ғәббәс, Ғәйшә, Һибәтулла; +
   Б. Фатима, Сәлим, Тимербай;
   В. Хәнифә, Тимербай, Бикбау.
6. З. Һаҙыйҙың тәүге хикәйәһе нисек атала?
   А. “Йыһанша хәҙрәт”;
   Б. “Бәхетле ҡыҙ»”; +
   В. “Бәхетһеҙ ҡыҙ”.
7. З. Һаҙый халыҡтың ярлы булыу сәбәбен нимәлә күрә?
   А. наҙанлыҡта; +
   Б. ялҡаулыҡта;
   В. эшһеҙлектә.
8. З. Һаҙыйҙың «Йыһанша хәҙрәт» әҫәрендә төп герой кем булырға хыяллана?
   А. уҡытыусы;
   Б. шағир;
   В. мулла. +
9. С. Яҡшығоловтың мәҫәлдәре бирелгән юлды билдәләгеҙ
   А. “Бығаулы фил”, “Ҡуяндар һәм баҡалар”, “Ағас”; +
   Б. “Янурҙарға килгән үләт”, “Йүләр һәм ынйы”, “Кәзә менән төлкө”;
   В. “Ахмаҡ айыу”, “Төлкө - сәркәтип”, “Ҡырмыҫҡа менән Сиңерткә”
10. С. Яҡшығоловтың “Иртикаэ вә инхитат тормоздары” исемле шиғырының төп темаһын билдәләгеҙ
   А. үҙ заманының ҡайһы бер техник ҡоролмалар төҙөлөшө тураһында;
   Б. халыҡтың үҫешенә мәғрифәтселек идеяларының ыңғай йоғонтоһо тураһында; +
   В. халыҡтың үҫешенә мәғрифәтселек идеяларының кире йоғонтоһо тураһында;

11. М. Ғафуриҙың 1902 йылда донъя күргән тәүге хикәйәһен билдәләгеҙ
А. “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”;
Б. “Фәҡирлек менән үткән тереклек”; +
В. “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын”.
12. М. Ғафуриҙың “Һарыҡты кем ашаған?” мәсәленең моралең билдәләгеҙ
А. мазлумдар залимдарҙан ҡыйырһытылып йәшәй; +
Б. залимдар мазлумдарҙан ҡыйырһытылып йәшәй;
В. януарҙарҙың наҙанлығы – Ҡуян һарыҡ ашамай.
13. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр” әҫәрендә хикәйәләү кем исеменән алып барыла?
А. Закир;
Б. лирик герой;
В. Ғәли. +
14. М. Ғафуриҙың “Ҡара йөҙҙәр” повесының исемен аңлатҡан юлды билдәләгеҙ
А. төп героиня Ғәлимәнең йөҙөнә ҡором һөртөп, урам буйлап йөрөтәләр – әҫәрҙең исеме шунан алынған;
Б. Ғәлимәне һәләк иткән фанатик муллаларҙың ысын йөҙө фашлана – әҫәрҙең исеме шунан алынған; +
В. әҫәрҙең геройҙары – Закир менән Ғәлимәнең боҙоҡлоғо асыҡлана – әҫәрҙең исеме шунан алынған;
15. М. Ғафуриҙың үҙ биографияһы менән бәйле әҫәрҙәре бирелгән юлды билдәләгеҙ
А. “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”, “Фәҡирлек менән үткән тереклек”, “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын”;
Б. “Ҡара йөҙҙәр”, “Тормош баҫҡыстары”, “Шағирҙың алтын приискыһында”; +
В. әҙиптең үҙ биографияһы менән бәйле әҫәрҙәре юҡ.
16. М. Ғафури – “Башҡортостандың халыҡ шағиры” исеме бирелгән иң тәүге әҙип. Был исем уға нисәнсе йылда бирелә?
А. 1923 йылда; +
Б. 1930 йылда;
В. 1934 йылда.
17. Ш. Бабичтың тәүге әҫәрҙәре ниндәй журнал биттәрендә баҫыла башлай?
А. «Шура»; +
Б. «Ҡармаҡ»;
В. «Эләктергес».
18. …Арыҫландар үҙ ерен
Залимдарҙан тапатмаҫ,
Таптаймын тип атлаһа,
Башҡорт ҡаны атлатмаҫ...
Тәҡдим ителгән өҙөк Ш. Бабичтың ниндәй шиғырынан?
А. «Башҡортостан»; +
Б. «Ғәскәр маршы»;
В. «Халҡым өсөн».
19. Ш. Бабичтың “Ғазазил” поэмаһы тулыһынса ниндәй шиғри строфа формаһына ҡоролған?
А. Мәҫнәүи; +
Б. Робағи;
В. Ғәзәл.
20. Ш. Бабичтың “Ғазазил” поэмаһында төп геройҙың исеме кем?
А. Ғазазил;
Б. Ғазраил;
В. Иблес. +
21. Ш. Бабичтың эпиграммаларҙан торған әҫәрҙәр циклы нисек атала?
А. «Исемдәр баҡсаһы»;
Б. «Китабеннас»; +

В. «Үткән көндәр».

22. Ш. Бабич инициативаһы менән башҡорт йәштәренең мәҙәни-ағартыу һәм әҙәби берекмәһе ойошторола, ойошманың исемен билдәләгеҙ:

А. «Тулҡын»; +

Б. «Башҡорт йәштәре»;

В. «Азатлыҡ».

23. Ш. Бабичтың сатирик шиғырҙары бирелгән юлды билдәләгеҙ

А. «Көтәм», «Бер минут», «Ҡыҙыҡ бөттө»;

Б. «Тимергә», «Ҡан шәүләләре», «Исемдәр баҡсаһы»;

В. «Ғашиҡ дуҫыма», «Сеп-сей наҙан», «Ике шәкерт». +

24. Башҡорт әҙәбиәте теорияһында нисә ижекле дүрт юллыҡ строфа Бабич строфаһы тип билдәләнгән?

А. биш ижекле дүрт юллыҡ строфа; +

Б. ете ижекле дүрт юллыҡ строфа;

В. ун бер ижекле дүрт юллыҡ строфа.

25. Д. Юлтыйҙың “Бәләкәй Ҡотош” исемле әҫәрендә төп геройҙың исеме кем?

А. Ҡотош;

Б. Апуш; +

В. Амур.

26. Д. Юлтыйҙың “Ҡан” романында ниндәй һуғыш тураһында һүҙ бара?

А. Беренсе бөтә донъя һуғышы; +

Б. 1812 йылғы Бөйөк Ватан һуғышы;

В. Бөйөк Ватан һуғышы.

27. А. Таһировтың ҡайһы романының русса тәржемәһе генә донъя күреп өлгөрә, ә башҡортса оригиналы, яҙыусы нахаҡҡа репрессияға эләккәндән һуң, ҡульяҙма хәлендә архивта ятып ҡала?

А. “Һалдаттар”;

Б. “Ҡыҙылгвардеецтар”;

В. “Ҡыҙылармеецтар”. +

28. А. Таһиров ни өсөн Әлмәт ауылы мәҙрәсәһенән ҡыуыла?

А. уҡыуы насар булғаны өсөн;

Б. бер уҡытыусыға йөрөп, тарих, география фәндәрен өйрәнгәне өсөн; +

В. атаһы халыҡ дошманы тип һөргөнгә ебәрелгәне өсөн.

29. А. Таһировтың “Һалдаттар” романы кемдең биографияһына нигеҙләнгән?

А. Д. Юлтыйҙың;

Б. М. Ғафуриҙың;

В. авторҙың үҙенең. +

30. А. Таһиров нисек вафат була?

А. үпкә ауырыуынан;

Б. концлагерҙа;

В. нахаҡҡа ғәйепләнә һәм атырға хөкөм ителә. +

31. И. Насыриҙың “Күҙәй” романы нисәнсе йылда яҙыла?

А. 1934;

Б. 1936; +

В. 1938.

32. “Уҡы, бәғерем, уҡы!”, “Сәскәләр ләкин… башҡалар”, “Ҡояш көлә лә, йылмая ла, ыржая ла” нәҫерҙәренең авторы кем?

А. Т. Йәнәби;

Б. И. Насыри; +

В. А. Карнай.

33. И. Насыриҙың “Сибай” повесының төп геройы Сибай ни өсөн большевиктарҙы күрә алмай?

А. Большевиктар уға яңы кирбес эшләү технологияһын асыуға ҡамасаулай;

Б. Большевиктар уның Рәмиевтар кеүек ҙур алтынсы булыу хыялын сәлпәрәмә килтерә; +
В. Большевиктар уның атаһының мөлкәтен тартып ала.

34. И. Насыриҙың "Сибай" повесында төп геройҙың ҡушаматы нисек үҙгәрә?
А. "Иҫке Сибай"ҙан "Яңы Сибай"ға;
Б. "Ябай Сибай"ҙан "Кирбес оҫтаһы Сибай"ға;
В. "Мистер Сибай"ҙан "Советский Сибай"ға. +

35. "Һаҡмар", "Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт", "Ялан ҡыҙы" драмаларының авторы кем?
А. А. Таһиров;
Б. С. Мифтахов; +
В. А. Карнай.

36. Ғ. Хәйриҙең үҙ ижадында ғына түгел, бөтә башҡорт прозаһы үҫешендә ҙур күләмле романы?
А. «Боролош»; +
Б. «Бүлмә»;
В. «Һалсылар».

37. А. Карнайҙың «Кочегар Кәрим», «Вышкалар күбәйәләр», «Вахталар ярышы» кеүек очерктары нимә тураһында?
А. нефть эшселәренең тормошо тураһында; +
Б. колхозсылар тормошо тураһында;
В. тимер юл хеҙмәткәрҙәре тормошо тураһында.

38. А. Карнайҙың «Ишембай» очергы нимә тураһында?
А. Ишембай ҡалаһының төҙөлөү тарихы тураһында;
Б. Ишембай ҡалаһының билдәле шәхестәре тураһында;
В. нефть табыу һәм нефтселәр тормошо тураһында. +

39. Ғ. Сәләмдең «Бала» поэмаһының төп темаларын билдәләгеҙ
А. Мөхәббәт, ғаилә ҡороуға ҡағылышлы төрлө ҡараштар, хеҙмәткә мөнәсәбәт; +
Б. Яңы заман геройының формалашыуы;
В. Илдә ташландыҡ балаларҙың, балалар йортоноң һаны артыуы.

40. Ғ. Сәләмдең «Бала» поэмаһында Әрштиттең позицияһын сағылдырған юлды билдәләгеҙ
А. бала карьера төҙөү һәм профессиональ яҡтан үҫеү өсөн ҡамасаулай;
Б. күп балалаы ғаиләләр – ярлылыҡты ғына үрсетә;
В. бала илгә хеҙмәт итеүҙә, ең һыҙғанып эшләүҙә ҡамасаулай. +

41. Ғ. Сәләм нисек вафат була?
А. Һуғышта вафат була;
Б. Менингит ауырыуынан донъя ҡуя; +
В. Репрессия ҡорбаны була.

42. Ғ. Сәләмдең балладаларын билдәләгеҙ
А. «Начальник», «Тревога», «Ғүмер»;
Б. «Республика иртәһе», «Бала», «Шоңҡар»;
В. «Ҡыҙыл букет», «Өндәшмәгән һалдат», «Һүҙҙәр һәм эштәр».+

43. Ғ. Сәләмдең «Шоңҡар» поэмаһының төп геройы кем һәм ул нимә өсөн көрәшә?
А. Әхмәт, ысын йәшәү юлын эҙләүсе; +
Б. Илмырҙа, залимдарға ҡаршы көрәшә;
В. Зәйнәп, ғаилә бәхете өсөн көрәшә.

44. Илмырҙа Ғ. Сәләмдең ҡайһы әҫәренең геройы?
А. «Шоңҡар»;
Б. «Өс йыр»; +
В. «Клубта».

45. С. Мифтаховтың "Балканда" исемле пьесаһында ниндәй тарихи шәхес тураһында һүҙ бара?
А. Таһир Кусимов;
Б. Абдулхаҡ Игебаев;
В. Закир Рамиев. +

46. С. Мифтахов төрлө эштәр буйынса Башҡортостандың хәҙерге Баймаҡ районында булып ҡайтҡандан һуң ниндәй әҫәрен яҙа?
А. “Балканда”; +
Б. “Баймаҡта”;
В. “Атайсалда”.
47. С. Мифтаховтың “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт” пьесаһындағы кире геройҙарҙы билдәләгеҙ
А. Мазһар, Фәхри, Шатморат;
Б. Алтаев, Үлмәҫбикә, Маннур, Бадиян; +
В. Юлай, Айһылыу, Йәркәй, Сәрби.
48. С. Мифтахов ниндәй пьесаһы нигеҙендә опера либреттоһы яҙа?
А. “Һаҡмар”; +
Б. “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт”;
В. “Ялан ҡыҙы”.
49. Был опера либреттоһының музыкаһын кем яҙа?
А. Х. Әхмәтов;
Б. М. Вәлиев; +
В. З. Исмәғилев.
50. Нахаҡҡа ғәйепләнеп репрессияланған әҙиптәрҙе билдәләгеҙ
А. М. Ғафури, Д. Юлтый, А. Таһиров;
Б. Д. Юлтый, А. Таһиров, С. Мифтахов;
В. А. Таһиров, Т. Йәнәби, И. Насыри. +

Тест 4

1. Бөйөк Ватан һуғышы йылдары башҡорт әҙәбиәтендә ниндәй жанрҙар әүҙемләшә?
А. Повесть һәм роман;
Б. Нәҫер һәм хикәйә;
В. Очерк һәм хикәйә. +
2. 1914 йылда бирелгән ниндәй вазифа өсөн М. Буранғолов совет осоронда эҙәрлекләнә?
А. Муллалыҡ хоҡуғында приход мәктәбенең уҡытыусыһы вазифаһы өсөн; +
Б. Халыҡ мәғарифы бүлегендә милли мәктәптәр инспекторы вазифаһы өсөн;
В. Башҡорт дәүләт театрында әҙәби консультант вазифаһы өсөн.
3. М Буранғолов нисә тапҡыр репрессия ҡорбаны була?
А. 1;
Б. 3;
В. 5. +
4. Нисәнсе йылда М. Буранғолов исеме тулыһынса аҡлана?
А. 1951 йылда; +
Б. 1966 йылда;
В. 1993 йылда.
5. “Урал батыр” эпосы 1910 йылда М. Буранғолов тарафынан ҡайҙа һәм кемдән яҙып алына?
А. Үрге Ильяс ауылында, итексе Хәсән Буранғоловтан;
Б. Стәрлетамаҡта йырсылар ярыштарында аҡһаҡалдарҙан;
В. Баймаҡ районы Этҡол ауылында, Хәмит һәм Ғәбит сәсәндәрҙән. +
6. 1910 йылда М. Буранғолов тарафынан яҙып алынған “Урал батыр” эпосы нисәнсе йылда баҫылып сыға?
А. 1911;
Б. 1935;
В. 1968.+
7. Ниндәй эпостар М. Буранғолов тарафынан яҙып алынып баҫтырылған?
А. “Аҡбуҙат”, “Мәргән менән Маянһылыу”,“Урал Батыр”, “Юлай менән Салауат”; +
Б. “Ҡарлуғас”, “Башҡорт туйы”, “Сәсән”, “Аҡбуҙат”;
В. “Урал Батыр”, “Сәлим кантун”, “Ҡараһаҡал”, “Ялан Йәркәй”.

8. М. Буранғоловтың “Ашҡаҙар” драмаһы нисәнсе йылда тәүге тапҡыр сәхнәгә ҡуйыла?
А. 1910;
Б. 1915;
В. 1918.+

9. М. Буранғоловтың “Башҡорт туйы” музыкаль драмаһы тәү башлап нисәнсе йылда һәм кемдәр тарафынан ҡуйыла?
А. 1942 йылда М.Буранғолов режессураһы аҫтында Башҡорт дәүләт драма театрында;
Б. 1930 йылда режиссер Вәлиулла Мортазин-Иманский тарафынан Башҡорт дәүләт театрында;
В. 1926 йылда Өфө театр техникумы уҡыусылары тарафынан. +

10. М. Буранғоловтың “Башҡорт туйы” драмаһында Гөлзифаның нәҙер әйтеп, ҡолағын тешләткән егет кем?
А. Буранбай;
Б. Айтуған;
В. Уралбай. +

11. М. Буранғоловтың ниндәй пьесаһы башҡорт халыҡ йыры тарихы нигеҙендә яҙылған?
А. “Таштуғай”; +
Б. “Иҙеүкәй менән Мораҙым”;
В. “Ҡараһаҡал”.

12. Ни өсөн М. Буранғолов Башҡортостан Яҙыусылар союзы йыйылышында “милләтселек тенденциялары” өсөн ҡаты тәнҡиткә эләгә?
А. “Ялан Йәркәй”, “Ҡара юрға” кеүек халыҡ йырҙарының легендаларын баҫтырып сығарғаны өсөн;
Б. Тарихи шәхестәр образдары үҙәккә ҡуйылған “Иҙеүкәй менән Мораҙым” трагедияһын баҫтырып сығарғаны өсөн; +
В. Тулыһынса фольклор материалдарына таянып яҙылған “Башҡорт туйы” драмаһын баҫтырып сығарғаны өсөн.

13. М. Буранғоловтың “Ватан һуғышы” ҡобайырында төп геройҙың исеме кем?
А. Ҡаһым түрә; +
Б. Наполеон;
В. Аҫылбикә.

14. М. Буранғоловҡа 1944 йылда ниндәй исем бирелә?
А. Башҡортостандың халыҡ яҙыусыһы;
Б. Башҡортостандың халыҡ сәсәне; +
В. Башҡортостандың атҡаҙанған мәғәриф хеҙмәткәре.

15. М. Буранғоловтың фольклор-этнографик характерҙағы монографияһы нисек атала?
А. “Башҡорт тарихи йырҙаы”;
Б. “Башҡорт халыҡ поэзияһы;
В. “Башҡорт туй йолалары”. +

16. Урман буйы,
Ҡыҙыл обоз үтә –
Пландан тыш бара центнерҙар,
Иң маҡтаулы бүләк
Кулактар ҡулынан
Үлтерелгән иптәш исеменә.
Йөктәр бара.
Саҙрый уйға сумған,
Башы түбән, йөҙө күмелгән:
Ул ғәйепле һанай үҙен-үҙе
Иң һөйөклө дуҫы үлеүҙә.
Саҙрый!
Ас йөҙөңдө, Саҙрый,

Бойоғоуҙар беҙгә төҫ түгел,
Колхоз әле киҫкен көрәштәрҙә
Миллион Йомағолдар үҫтерер!
Был өҙөк Б. Бикбайҙың ниндәй поэмаһынан?
А. “Ер”;
Б. “Урман артында”; +
В. “Гармунсы”.

17. С. Ҡудаштың “Ҡушҡайын” әҫәре ниндәй жанрҙа ижад ителгән?
А. Поэма;
Б. Роман;
В. Шиғри роман. +

18. С. Ҡудаштың “Яҙ көткәндә”, “Баҡра”, “Хат” поэмаларының төп темаһы?
А. Тәбиғәт матурлығы темаһы;
Б. Ярлы һәм урта хәлле крәҫтиәндәрҙе күмәк хужалыҡҡа берләштереү; +
В. Мөхәббәт, һағыныу темаһы.

19. С. Ҡудаштың “Хат” поэмаһында хат кем тарафынан яҙыла?
А. Ишми – малайҙың атаһы;
Б. Малайҙың әсәһе;
В. Малай үҙе яҙа. +

20. С. Ҡудаштың “Хәтерҙә ҡалған минуттар”, “Йәшлек эҙҙәре буйлап” мемуар әҫәрҙәрендә ниндәй башҡорт шағиры тураһында һүҙ бара?
А. Ш. Бабич;
Б. М. Ғафури; +
В. Д. Юлтый.

21. Татар яҙыусыһы А. Әхмәттең “Шағир һәм бала” очергында бомбежка ваҡытында бата башлаған пароходтағы ҡатын-ҡыҙҙарҙы һәм балаларҙы ҡотҡарыу өсөн Волгаға ташланған ниндәй башҡорт яҙыусыһы тураһында һүҙ бара?
А. Ғ. Әмири; +
Б. С. Мифтахов;
В. А. Карнай.

22. Эй, ғүмерҙең һуңғы сәғәте,
Һин миңә лә шулай күкрәп кил.
Батырҙарын иҫкә алғанда,
Онотмаһын мине лә Тыуған ил.
Был өҙөк ниндәй әҫәрҙән, уның авторы кем?
А. М. Харис; +
Б. М. Хәй;
В. Т. Морат.

23. Р. Ниғмәтиҙең “Үс ал, патриот!”, “Баҫыуға, туғандар”, “Күберәк нефть, иптәштәр!” шиғырҙары ниндәй формала яҙылған?
А. Шиғыр-отклик;
Б. Агитшиғыр; +
В. Шиғыр-ант.

24. Эйәрләне атай, ялын үреп,
Аҡбуҙ аттың ярһыу ап-ағын,
Әсәм һуҙа дәшһәт ҡылысының
Ҙур яуҙарҙа еңеп ҡайтҡанын.
Мин фронтҡа китәм, иптәштәр!
Был юлдарҙың авторы кем?
А. Х. Кәрим;
Б. М. Кәрим; +
В. Б. Бикбай.

25. Р. Ниғмәтиҙең “Үлтер, улым, фашисты” поэмаһы нисәнсе йылда яҙыла?
А. 1941;
Б. 1942; +
В. 1943.
26. Р. Ниғмәтиҙең «Баҫыу хөкөмө» поэмаһында төп геройҙың исеме кем?
А. Ҡадир;
Б. Сәлимә;
В. Нурый. +
27. Башҡорт фольклорындағы ҡобайыр жанрына хас героик мотив, һүрәтләүҙәге телмәр-интонация күтәренкелеге һәм юғары пафос кеүек традицион үҙенсәлектәрҙе Р. Ниғмәти ниндәй поэмаһында бик уңышлы файҙаланған?
А. «Һинең кәләшеңдең хаттары»;
Б. «Үлтер, улым, фашисты»; +
В. «Егеттең яуаптары».
28. «Үлтер, улым, фашисты» поэмаһындағы «Уралдың приказы» бүлеген Р. Ниғмәти кемдең һүҙҙәре менән тамамлай?
А. А.С. Пушкиндың;
Б. Л.Н. Толстойҙың;
В. В. Маяковскийҙың. +
29. С. Агиштың “Поезд фронтҡа бара” очергының төрө?
А. очерк-юлъяҙма; +
Б. очерк-портрет;
В. очерк-хәтирә.
30. “Беҙгә был подвалда офицерҙар йәшәгән урынды күрһәттеләр.
[…] Нәмә генә юҡ бында! Консерва менән бергә итек ваксаһы, итек ваксаһы менән бергә теш щеткаһы, марля, оятһыҙ рәсем, шуның янында уҡ фюрер портреты, ботинка олтораһы, киҫелгән тырнаҡтар, сәс, һабын, икмәк ҡатыһы, колбаса ҡабығы, шулар араһында Берлинда, Мюнхенда ҡалған ҡатынының, балаһының рәсеме, эс ҡатырыу, эс китәреү дарыуы, одеколон, һабын шыйығы, балыҡ ҡойроғо, орден, тәре, ҡәләм, сылғау һәм башҡалар.”
Был өҙөк ниндәй әҫәрҙән, авторы кем?
А. С. Ҡудаш “Дон далаларында”;
Б. Х. Кәрим “Һуғыш юлдары”;
В. С. Агиш “Поезд фронтҡа бара”. +
31. Ғ. Ғүмәрҙең “Рус әбейе”, “Инсебикә-таш”, “Митрошкин-таш”, “Һандыҡ-таш”, “Терелгән телдәр” әҫәрҙәре циклы нисек атала?
А. “Ер-һыу атамаларына бәйле әҫәрҙәр”;
Б. “Ҡыуғын хикәйәләре”; +
В. Улар цикл түгел.
32. Б. Бикбайҙың “Самолет алған Хәбирйән” очергында төп геройҙың фамилияһы кем?
А. Богданов; +
Б. Барлыбаев;
В. Әҫәрҙә геройҙың фамилияһы бирелмәгән.
33. М. Кәримдең “Декабрь йыры” поэмаһының төп геройының исеме кем?
А. Тимербаев Юлдаш; +
Б. Юлдашев Тимербулат;
В. Юлдаш Тимербулатов.
34. М. Кәримдең “Үлмәҫбай” поэмаһы нисәнсе йылда яҙыла?
А. 1942; +
Б. 1943;
В. 1944.
35. Б. Бикбайҙың автобиографик характерҙағы повесын билдәләгеҙ:

А. “Аҡсәскә”;
Б. “Ҡояшлы көн”;
В. “Тере шишмәләр”. +

36. Һ. Дәүләтшинаның “Ырғыҙ” романы нисәнсе йылдарҙа яҙыла?
А. 1941-1945;
Б. 1942-1952; +
В. 1942-1962.

37. С. Агиштың “Нигеҙ” романының төп идеяһы ҡайһы персонаждың телмәрендә сағыла?
А. Сәлих;
Б. Бикбулат;
В. Ташбулат. +

38. С. Агиштың “Шартына килһен” әҫәрендә бөтә нәмәһен дә “шартына килтерергә” маташҡан Саяф кем була?
А. большевик;
Б. элекке мулла; +
В. завод эшсеһе.

39. С. Агиштың “Фәтхи һалдат” исемле әҫәрендә Фәтхигә ҡулындағы бығауҙарҙың сиселеү сере нисек еткерелә?
А. хат аша;
Б. символик һүрәт аша;
В. һөйгәненең йыры аша. +

40. С. Агиштың ҡайһы хикәйәһе рус, ҡырғыҙ, төрөкмән, татар, румын телдәрендә баҫылып сыға?
А. «Ҡунаҡ һәм намыҫ»; +
Б. «Артистәр»;
В. «Сторож».

41. Ҡайһы очерк С. Агиштыҡы?
А. «Самолет алған Хәбирйән»;
Б. «Поезд фронтҡа бара»; +
В. «Тракторҙар гөрөлдәйҙәр».

42. С. Агиштың бер әҫәрендә төп герой, фронтҡа китергә тырышып та, аяҡтары ауыртыу арҡаһында китә алмай, әммә фронт һәм еңеү өсөн тылда ударниктарса эшләй, тырыш хеҙмәте хаҡына бирелгән бүләкте ил һаҡлау фондына күсерә. Әҫәрҙең исемен һәм кем тураһында һүҙ барғанын әйтегеҙ.
А. «Оло ағайҙың уйҙары», Әптрафиҡ; +
Б. «Ерәнсәй», Зәки;
В. «Һин тыныс булһын өсөн», Зөбәйҙә.

43. С. Агиштың ҡайһы хикәйәһендә башҡорт халҡының күркәм йолаһы һәм ғөрөф-ғәҙәттәре сағылыш таба?
А. «Фәтхи һалдат»;
Б. «Артистәр»;
В. «Ҡунаҡ һәм намыҫ». +

44. С. Агиштың «Петька Якушин һәм Петька Байрамғолов» хикәйәһендәге төп геройҙың исеме.
А. Шәкит;
Б. Петька;
В. Шәһит. +

45. Һ. Дәүләтшинаның «Айбикә» әҫәренең төп героиняһы Айбикә ҡатын-ҡыҙҙар араһында беренселәрҙән булып ниндәй һөнәрҙе үҙләштерә?
А. уҡытыусылыҡҡа уҡып сыға;
Б. тракторсыға уҡып сыға; +
В. яу үҙенсәлектәрен үҙләштерә.

46. Һ. Дәүләтшинаның “Еңелмәҫ батырҙар” тип аталған очергында кемдәр тураһында һүҙ бара?

А. Граждандар һуғышында ҡатнашҡан яугирҙар тураһында;
Б. тракторсы егеттәр тураһында; +
В. тыл ҡаһармандары тураһында.

47. Һ. Дәүләтшинаның "Ырғыҙ" романында ваҡиғалар ниндәй ауылда бара?
А. Айҙаҡай ауылында; +
Б. Иҫәнғол ауылында;
В. Келәш ауылында.

48. Һ. Дәүләтшина нимәлә нахаҡҡа ғәйепләнә һәм лагерға ебәрелә?
А. ул Америка шпионы булыуҙа ғәйепләнә;
Б. ул плагиатта ғәйепләнә;
В. ул "Халыҡ дошма"ны ҡатыны булғаны өсөн ебәрелә. +

49. Һ. Дәүләтшинаға ниндәй әҫәре өсөн С. Юлаев исемендәге Дәүләт премияһы бирелә?
А. "Айбикә" повесы өсөн;
Б. "Ырғыҙ" романы өсөн; +
В. "Һылыуҡай – пионерка" хикәйәһе өсөн.

50. Башҡортостанда нефть табыуға бәйле булмаған әҫәрҙе күрһәтегеҙ:
А. Ә. Бикчәнтәев "Ҡарасәй юлы";
Б. Б. Бикбай "Аҡселән ташҡанда"; +
В. К. Мәргән "Нарыштау итәгендә".

Тест 5

1. Ә. Бикчәнтәевтың балалар өсөн яҙылған әҫәрҙәрен билдәләгеҙ
А. "Бала саҡ илендә", "Хыял елкәндәре", "Мин ҙур үҫкәс";
Б. "Нисә йәш һиңә, комиссар?", "Ҙур оркестр", "Хушығыҙ ,көмөш ямғырҙар"; +
В. "Салбар кейгән ҡыҙ", "Затлы балдаҡ", "Ҡала әсәһе".

2. Ә. Бикчәнтәев ниндәй әҫәрҙәре өсөн Башҡортостандың С. Юлаев исемендәге Дәүләт премияһына лайыҡ була?
А. "Ҡарасәй юлы", "Ожмах вәғәҙә итмәйем" романдары, "Хушығыҙ, көмөш ямғырҙар" повесы; +
Б. "Хушығыҙ, көмөш ямғырҙар", "Адъютатнтҡа үлем юҡ" повестары, "Ожмах вәғәҙә итмәйем" романы;
В. "Ҡарасәй юлы", "Ожмах вәғәҙә итмәйем", "Яҙым минең - яҙмышым" романдары.

3. Ә. Бикчәнтәев ниндәй жанрҙарҙа эшләмәй?
А. Хикәйә, повесть, роман;
Б. Хикәйә, очерк, новелла;
В. Баллада, шиғыр, поэма. +

4. Ә. Бикчәнтәевтың 1953 йылда донъя күргән "Ҡарасәй юлы" әҫәренең төп темаһын билдәләгеҙ
А. Тыуған ил, Ватан, халыҡтар дуҫлығы;
Б. Нефть сәнәғәтен үҫтереү; +
В. Бөйөк Ватан һуғышы.

5. Ә. Бикчәнтәевтың 1953 йылда донъя күргән "Ҡарасәй юлы" әҫәренең төп конфликты нимәгә ҡайтып ҡала?
А. Ҡарасәй ауылындағы социаль тигеҙһеҙлек;
Б. Нефть табыуҙа яңы ысулдарҙың консерватив ҡараштарға ҡаршы ҡуйылыуы; +
В. Экологик проблемалар киҫкенлеге.

6. Ә. Бикчәнтәевтың 1963 йылда донъя күргән "Ожмах вәғәҙә итмәйем" әҫәренең төп темаһы?
А. Нефть сәнәғәтен үҫтереү, нефть ятҡылыҡтарын эҙләү;
Б. Кеше характерының формалашыуы; +
В. Бөйөк Ватан һуғышы.

7. Ә. Бикчәнтәевтың "Бөркөт һауала үлә" әҫәренең тәүге исеме?

А. “Үлемһеҙлеккә хоҡуҡ”; +
Б. “Бөркөттәр оя ташламай”;
В. “Бер батырлыҡ тарихы”.
8. Ә. Бикчәнтәевтың “Бөркөт һауала үлә” әҫәре кем тураһында?
А. Муса Гәрәев тураһында;
Б. Александр Матросов тураһында; +
В. Шайморатов генерал тураһында.
9. И. Абдуллиндың ниндәй комедиялары водевиль жанрына яҡын тора?
А. “Бажалар”, “Тиле йәшлек”;
Б. “Тиле йәшлек”, “Яратам, яратам...”;
В. “Их, Өфө ҡыҙҙары!”, “Яратам, яратам...”.+
10. И. Абдуллиндың романдарын билдәләгеҙ
А. “Хуш,Рим”, “Тол ҡатындар иламай”;
Б. “Ҡош юлынан барам”, “Ҡояш байымай ҙа байымай”;
В. бөтә яуаптар ҙа дөрөҫ. +
11. И. Абдуллиндың “Тиле йәшлек” лирик комедияһында ҡайһы геройҙың ҡушаматы “Бытбылдыҡ”?
А. Шәрифйәндең; +
Б. Зөлкәрнәйҙең;
В. Хәнифтең.
12. К. Мәргәндең “Нарыштау итәгендә” романының төп темаһы?
А. нефть сәнәғәтенең үҫеше; +
Б. тыуған яҡ матурлығы;
В. ауыл тормошо.
13. М. Кәримдең беренсе китабы нисек атала?
А. “Отряд ҡуҙғалды”; +
Б. “Яҙғы тауыштар”;
В. “Минең атым”.
14. М. Кәримдең “Шулай башлана йәшәү”, “Россиянмын”, “Ҡайын япрағы тураһында”, “Бөтәһе лә йәнле бында” шиғырҙары ниндәй шиғри циклға тупланған?
А. “Каштан сәскә атҡан ерҙә”;
Б. “Болғар дәфтәренән”;
В. “Европа – Азия”. +
15. М. Кәримдең “Ҡара һыуҙар” поэмаһында күтәрелгән төп проблема?
А. экологик проблема;
Б. намыҫ һәм бурыс проблемаһы; +
В. яуапһыҙ мөхәббәт проблемаһы.
16. М. Кәримдең “Йылмайыу” поэмаһында ҡыҙ образына ниндәй символик төшөнсә һалынған?
А. мөхәббәт;
Б. өмөт; +
В. матурлыҡ.
17. М. Кәримдең “Ай тотолған төндә” трагедияһында төп идея ҡайһы геройҙың телмәрендә сағыла?
А. Тәңкәбикә;
Б. Дәрүиш;
В. Аҡъегет. +
18. М. Кәримдең ниндәй әҫәре буйынса 1978 йылда Свердловск киностудияһында фильм төшөрөлә?
А. “Ташлама утты, Прометей!”;
Б. “Салауат”;
В. “Ай тотолған төндә”. +

19. М. Кәримдең “Йырланмаған йыр” драмаһының геройҙарын билдәләгеҙ
А. Мырҙахан Шәүкәтов, Зөләйхә Иштуғанова, бригадир Хәйҙәр;
Б. Дүсмәт Ярлыҡапов, Дилбәр, Вәзир, Мәстүрә; +
В. Гөлбикә, Ғәлиәкбәр Ғәлиәкбәров, Ғәҙел, Миңлебай Нәжипович.
20. М. Кәримдең “Йырланмаған йыр” драмаһында йырланмаған йыр нимәне символлаштыра?
А. тормошҡа ашмаған артист булыу хыялын;
Б. заяға үткән ғүмерҙе; +
В. ул символик мәғәнәгә эйә түгел.
21. М. Кәримдең “Айгөл иле” драмаһында Айгөлдөң әсәһенең исеме кем?
А. Зөләйхә;
Б. Зөлхәбирә; +
В. Зөлхизә.
22. М. Кәримдең ҡайһы әҫәре “моңһоу комедия” жанрында яҙылған?
А. “Йәйәүле Мәхмүт”; +
Б. “Йырланмаған йыр”;
В. “Айгөл иле”.
23. М. Кәримдең “Диктаторға ат бирегеҙ!” әҫәрендә диктаторҙың матурлыҡ һәм әҙәп министрынең исеме кем?
А. Мөрәтша;
Б. Ғәҙелша;
В. Бимаза. +
24. М. Кәримдең “Ай тотолған төндә” трагедияһының төп геройҙарын билдәләгеҙ
А. Аҡйегет, Зөбәржәт, Тәңкәбикә, Дәрүиш, Шәфәҡ, Диуана; +
Б. Ныязғол бай, Айбулат, Имай, Гөлйөҙөм, Үмәр ҡарт;
В. Кәшфулла, Ҡорбанғәле, Нурислам, Көмөшбикә, Аҡҡош.
25. М. Кәримдең “Декабрь йыры” поэмаһының төп геройы кем?
А. Урал;
Б. Юлдаш; +
В. Ильяс.
26. З. Биишеваның “Мөхәббәт һәм нәфрәт” исемле әҫәре ниндәй жанрҙа яҙылған?
А. хикәйә;
Б. хикәйәт; +
В. нәҫер.
27. З. Биишеваның “Уйҙар, уйҙар…” исемле повесы ниндәй формала яҙылған?
А. хәтирә;
Б. төш;
В. көндәлек. +
28. З. Биишеваның “Ҡайҙа һин, Гөлниса?” повесында Гөлниса ҡайҙа булған?
А. иренән айырылып сығып киткән;
Б. асылын үҙгәртеп, мәшәҡәттәр араһында юғалған; +
В. хәбәрһеҙ юғалған.
29. З. Биишеваның “Сәйер кеше” повесында “сәйер кешеләр” рәтенә инмәгән персонажды билдәләгеҙ:
А. Ғәҙел Ҡоросбаев;
Б. Гөлбикә Өмөтҡолова; +
В. Миңлебай Мыжыҡов.
30. З. Биишеваның “Уйҙар, уйҙар…” исемле повесының төп героиняһы Суфияның яңылыш тәрбиә алыуында кем ғәйепле?
А. атаһы;
Б. әсәһе; +
В. өләсәһе.

31. З. Биишеваның “Кәмһетелгәндәр”, “Оло Эйек буйында”, “Емеш” романдарынан торған трилогияһы нисек атала?
А. “Яҡтыға”; +
Б. “Алға”;
В. “Яҡты киләсәккә табан”.
32. З. Биишеваның “Кәмһетелгәндәр” романында ниндәй тарихи осор һүрәтләнә?
А. 1917 йылғы революцияға тиклемге осор; +
Б. граждандар һуғышы;
В. революциянан һәм һуғыштан һуңғы осор.
33. З. Биишеваның “Оло Эйек буйында” романында ниндәй тарихи осор һүрәтләнә?
А. 1917 йылғы революцияға тиклемге осор;
Б. граждандар һуғышы; +
В. революциянан һәм һуғыштан һуңғы осор.
34. З. Биишеваның “Емеш” романында ниндәй тарихи осор һүрәтләнә?
А. 1917 йылғы революцияға тиклемге осор;
Б. граждандар һуғышы;
В. революциянан һәм һуғыштан һуңғы осор. +
35. З. Биишева 1929-1930 йылдарҙа Баймаҡ районының ниндәй ауылында уҡытыусы булып эшләй?
А. Билал; +
Б. Бикеш;
В. Һаҡмар.
36. З. Биишеваның “Һөнәрсе менән өйрәнсек” әҫәренең жанрын билдәләгеҙ
А. әкиәт;
Б. хикәйә;
В. хикәйәт. +
37. “Алтынбикә”, “Фәниә”, “Рәсимә”, “Зөһрә”, “Аҡкошом минең” әҫәрҙәренең авторы кем?
А. Ғ. Ибраһимов;
Б. Ф. Иҫәнғолов; +
В. И. Абдуллин.
38. Н. Асанбаевтың ысын исеме кем?
А. Нәжмитдин Нәжип улы Асанбаев;
Б. Михаил Васильевич Асанбаев;
В. Николай Васильевич Асанбаев. +
39. Ниндәй драмаһы өсөн Н. Асанбаев Башҡортостан Республикаһының С. Юлаев исемендәге Дәүләт премияһына лайыҡ була?
А. «Ҡунаҡ» пьесаһы;
Б. «Беҙгә егеттәр килде» пьесаһы;
В. «Ҡыҙыл паша» драмаһы. +
40. Н. Асанбаевтың ҡайһы әҫәрендә ғәҙәти көнкүреш конфликттың эшсе-нефтселәр тормошо һәм көрәше нигеҙендә хәл ителеүе төп идея булып тора?
А. «Рәйсә» һәм «Фәйзи»; +
Б. «Ҡыйыу кешеләр»;
В. «Ҡыҙыл паша».
41. Н. Асанбаевтың ҡайһы драма әҫәре 1920 йылдарҙа ғәрәп илдәрендә совет дипломаты булып эшләгән яҡташыбыҙ Кәрим Хәкимовҡа арналған?
А. «Ҡыҙыл паша»; +
Б. «Зәйтүнгөл»;
В. «Һыу юлы».
42. Ни өсөн драма «Ҡыҙыл паша» тип атала?
А. Әҫәрҙәге ваҡиғалар Ҡыҙыл йылғаһы буйында бара;

Б. Ғәрәп илдәрендә Кәрим Хәкимовты «Ҡыҙыл паша» тип йөрөтәләр; +
43. В. Әҫәрҙә "Ҡыҙыл йондоҙ" совхозының председателе яҙмышы һүрәтләнә.
44. Р. Ғариповтың тәүге китабының исеме?
А. "Таш сәскә";
Б. "Йүрүҙән"; +
В. "Аманат".
45. Р. Ғариповтың "Табыныу" поэмаһы нисәнсе йылда яҙыла?
А. 1964; +
Б. 1967;
В. 1970.
46. "Батшаларға башын эймәгәнде,
Башҡаларға башҡорт баш эймәҫ" тигән юлдар Р. Ғариповтың ҡайһы шиғырынан?
А. "Аманат";
Б. "Ғорур халҡым";
В. "Салауат батыр". +
47. Р. Ғариповтың тәржемә әҫәрҙәре ниндәй китабына тупланған?
А. "Аманат";
Б. "Осоу";
В. "Минең антологиям". +
48. "Ҡапҡалар" поэмаһының авторы кем?
А. С. Ҡудаш;
Б. Ҡ. Даян;
В. Н. Нәжми. +
49. Ә. Вәлиҙең "Уңған кешеләр" исемле йыйынтығына ниндәй жанрҙа ижад ителгән әҫәрҙәр тупланған?
А. хикәйәләр;
Б. хикәйәттәр;
В. очерктар. +
50. "Май ямғыры" романының авторы кем?
А. Н. Мусин;
Б. Ә. Вәли; +
В. К. Мәргән.

Критерии оценивания: В каждом вопросе один правильный ответ. За каждый правильный ответ – 1 балл.

Темы рефератов

1. Ҡол Ғәлиҙең "Киссаи Йософ" дастанының жанр-стиль тәбиғәте һәм художестволы эшләнеше.
2. Татар-монгол яулап алыуҙары осорон сағылдырған легенда һәм риүәйәттәрҙең тарихи ерлеге.
3. Нуғай, Ҡазан, Себер ханлыҡтары осоронда тыуған фольклор әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
4. Ҡыпсаҡ осорона ҡараған яҙма әҙәбиәттә донъяуи тенденцияларҙың сағылышы.
5. Суфыйсылыҡтың фәлсәфәүи-эстетик асылы һәм әҙәбиәттәге сағылышы.
6. Башҡорт әҙәби-мәҙәни ерлегенә суфыйсылыҡ йүнәлешенең килеп инеүендә Әхмәт Йәсәүи һәм Сөләймән Баҡырғани ижадтарының йоғонтоһо.
7. Ҡыпсаҡ осорона ҡараған агиографик әҙәбиәт өлгөләре.
8. Өмми Камал шиғриәтендә суфыйсылыҡ идеялары.
9. Тарихи-әҙәби ҡомартҡы булараҡ, башҡорт шәжәрәләренең төп һыҙаттары.
10. XVI быуаттың икенсе яртыһында – XVIII быуаттарҙа тәуарих жанрының үҫеүе.
11. Тарихи сығанаҡ булараҡ аноним "Сыңғыҙнамә" китабы.

12. XVII-XVIII быуаттар һүҙ сәнғәтендә публицистик, эпистоляр жанрҙарҙың активлашыуы.
13. 1755 йылғы башҡорт восстаниеһы етәксеһе Батыршаның батшаға яҙған хаты.
14. Рәсәй осоро әҙәбиәтендә сәйәхәтнамә жанрының активлашыуы.
15. Рәсәй осоро әҙәбиәтендә хикәйәт жанры.
16. Салауат Юлаев әҫәрҙәренең идея-тематик йөкмәткеһе.
17. Фольклорҙа, әҙәбиәттә һәм сәнғәттә Салауат Юлаев образы.
18. Утыҙ Имәни (Ғәбдрәхим Усманов) ижады.
19. Мәүлә Ҡолой ижады.
20. Тажетдин Ялсығолов ижады.
21. Тажетдин Ялсығоловтың "Тарих-намәи Болғар" китабының әҙәби- этнографик һыҙаттары.
22. XШ-XVШ быуаттарҙа башҡорт әҙәби бәйләнештәре.
23. Урта быуат башҡорт әҙәбиәтенең идея-эстетик йүнәлештәре, тематик-проблематик даирәһе.
24. Урта быуат башҡорт әҙәбиәтендә жанрҙар системаһы.
25. Урта быуат башҡорт әҙәбиәтенең тел-стиль үҙенсәлектәре.
26. XX быуат башында Башҡортостанда мәғариф һәм матбуғат эшенең йәнләнеүе.
27. XX быуат башы матбуғатында башҡорт халҡының яҙмышы, яҙма әҙәби теле, милли мәҙәниәте һәм әҙәбиәте мәсьәләләре.
28. XX быуат башы башҡорт поэзияһында азатлыҡ мотивтарының көсәйеүе.
29. XX быуат башы башҡорт әҙәбиәтендә "бәләкәй кеше" образының урын алыуы.
30. XX быуат башы башҡорт драматургияһы үҫеше.
31. Башҡорт милли автономияһы өсөн көрәштәге Ш.Бабичтың урыны.
32. "Тулҡын" ойошмаһының барлыҡҡа килеүе, уның эшмәкәрлек йүнәлештәре.
33. Ш. Бабич – сатира оҫтаһы.
34. М. Ғафуриҙың ижтимағи эшмәкәрлеге.
35. М. Ғафури ижадында сатира һәм юмор.
36. Д. Юлтый ижадында жанрҙар төрлөлөгө.
37. Д. Юлтыйҙың ижтимағи эшмәкәрлеге.
38. Д. Юлтый – драматург.
39. Ғ. Хәйриҙең журналистика, әҙәби тәнҡит һәм драматургия өлкәһендәге хеҙмәттәре.
40. А. Таһировтың "Һалдаттар", "Ҡыҙылгвардеецтар", "Ҡыҙылармеецтар" романдарында документаллек һәм типиклаштырыу алымдары.
41. Репрессияланған әҙиптәр ижады.
42. 1960-1970 йылдар башҡорт шиғриәтенең тематик даирәһе.
43. 1960-1970 йылдар башҡорт поэмаларының проблематикаһы.
44. 1960-1970 йылдар башҡорт прозаһында повесть жанрының үҫеше тенденциялары.
45. 1960-1970 йылдар башҡорт прозаһында “лирик повестар”.
46. 1960-1970 йылдар башҡорт прозаһында роман жанрының үҫеше тенденциялары.
47. 1960-1970 йылдар башҡорт прозаһында трилогиялар.
48. 1960-1970 йылдар башҡорт драматургияһы үҫешендә жанрҙар төрлөлөгө.
49. Ә. Бикчәнтәев – балалар яҙыусыһы.
50. М. Кәрим көндәлектәре.
51. М. Кәрим әҫәрҙәренең прототиптары.
52. М. Кәрим әҫәрҙәре буйынса төшөрөлгән фильмдар.
53. З. Биишева әҫәрҙәренең прототиптары.
54. З. Биишеваның “Яҡтыға” трилогияһы тураһында.
55. Р. Ғарипов көндәлектәре

Студент по выбранной из предложенного списка теме готовит реферат и представляет преподавателю.

Критерии оценивания реферата

Требования к реферату	Баллы

	5	4	3	2	1	0
Соответствие содержания реферата заявленной тематике	+	+	+	+	+/–	–
Соответствие общим требованиям написания реферата	+	+	+	+/–	+/-	–
Соблюдение технических требований оформления реферата	+	+/–	+/–	+/–	+/-	–
Чёткая композиция и структура, наличие содержания	+	+	+	+	+/-	–
Логичность представления материала	+	+	+/-	+/-	+/-	–
Представленный в полном объёме список использованной литературы	+	+	+	+	+	–
Корректно оформленный список использованной литературы	+	+/-	+/-	+/-	+/-	–
Наличие ссылок на использованную литературу в тексте реферата	+	+	+	+	+	–
Отсутствие ошибок в оформлении ссылок на использованную литературу	+	+	+/–	+/–	–	–
Отсутствие орфографических, пунктуационных, стилистических и иных ошибок	+	+	+/–	+/–	–	–
Самостоятельность изучения материала и анализа	+	+	+	+/–	+/–	–

5 баллов – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; реферат оформлен в соответствии с общими требованиями написания и техническими требованиями оформления реферата; реферат имеет чёткую композицию и структуру; в тексте реферата отсутствуют логические нарушения в представлении материала; корректно оформлены и в полном объёме представлены список использованной литературы и ссылки на использованную литературу в тексте реферата; отсутствуют орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат представляет собой самостоятельное исследование, представлен качественный анализ найденного материала, отсутствуют факты плагиата;
4 балла – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; реферат оформлен в соответствии с общими требованиями написания реферата, но есть погрешности в техническом оформлении; реферат имеет чёткую композицию и структуру; в тексте реферата отсутствуют логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлены список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; корректно оформлены и в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; отсутствуют орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат представляет собой самостоятельное исследование, представлен качественный анализ найденного материала, отсутствуют факты плагиата;
3 балла – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; в целом реферат оформлен в соответствии с общими требованиями написания реферата, но есть погрешности в техническом оформлении; в целом реферат имеет чёткую композицию и структуру, но в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; в

полном объёме представлен список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; некорректно оформлены или не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть единичные орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; в целом реферат представляет собой самостоятельное исследование, представлен анализ найденного материала, отсутствуют факты плагиата;

2 балла – содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; в реферате отмечены нарушения общих требований написания реферата; есть погрешности в техническом оформлении; в целом реферат имеет чёткую композицию и структуру, но в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлен список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; некорректно оформлены или не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть частые орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; в целом реферат представляет собой достаточно самостоятельное исследование, представлен анализ найденного материала, присутствуют единичные случаи фактов плагиата;

1 балл – в целом содержание реферата соответствует заявленной в названии тематике; в реферате отмечены нарушения общих требований написания реферата; есть ошибки в техническом оформлении; есть нарушения композиции и структуры; в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; в полном объёме представлен список использованной литературы, но есть ошибки в оформлении; некорректно оформлены и не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть регулярные орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат не представляет собой самостоятельного исследования, отсутствует анализ найденного материала, присутствуют частые случаи фактов плагиата;

0 баллов – содержание реферата не соответствует заявленной в названии тематике или в реферате отмечены нарушения общих требований написания реферата; есть ошибки в техническом оформлении; есть нарушения композиции и структуры; в тексте реферата есть логические нарушения в представлении материала; не в полном объёме представлен список использованной литературы, есть ошибки в его оформлении; отсутствуют или некорректно оформлены и не в полном объёме представлены ссылки на использованную литературу в тексте реферата; есть многочисленные орфографические, пунктуационные, грамматические, лексические, стилистические и иные ошибки в авторском тексте; реферат не представляет собой самостоятельного исследования, отсутствует анализ найденного материала, текст реферата представляет собой непереработанный текст другого автора (других авторов).

При оценивании реферата нулём баллов он должен быть переделан в соответствии с полученными замечаниями и сдан на проверку заново не позднее срока окончания приёма рефератов. Не получив максимальный балл, студент имеет право с разрешения преподавателя доработать реферат, исправить замечания и вновь сдать реферат на проверку.

Задания для проведения промежуточной аттестации обучающихся

Произведения для чтения и анализа

1. Ҡол Ғәли “Ҡиссаи Йософ”
2. Ҡотб. “Хөсрәү вә Ширин”.
3. Харәзми. “Мөхәббәтнамә”.
4. Кәтиб. “Жөмжөмә солтан”.
5. Сәйф Сараи. “Гөлстан бит-төрки”.
6. Шәжәрәләр.

7. Сәсәндәр ижады.
8. С. Юлаев шиғырҙары.
9. “Ҡуҙыйкүрпәс”, “Алдар менән Зөһрә”.
10. Т. Ялсығолов. “Тарихнамәи Болғар”.
11. Ә. Ҡарғалы. “Тәржемәи хажи Әбелмәних әл-бистәүи әс-Сәғиди”.
12. Һ. Салихов. “Төхфәд әл-әүләд” (“Балаларға бүләк”).
13. Һ. Салихов. “Мәжмәғ әл-әдаб”.
14. Ш. Зәки шиғырҙары.
15. Ғ. Соҡорой шиғырҙары.
16. М. Аҡмулла шиғырҙары.
17. М. Өмөтбаев шиғырҙары.
18. Р. Фәхретдинов. «Сәлимә йәки ғиффәт».
19. Р. Фәхретдинов. «Әсмә йәки ғәмәл вә яза».
20. Ш. Бабич “Ғазазил”
21. М. Ғафури “Хәҙер анһат ул, элек ҡыйын ине”, / “Фәкирлек менән үткән тереклек”, /
22. М. Ғафури “Ярлылар йәки өйҙәш ҡатын”
23. М. Ғафури “Ҡара йөҙҙәр”
24. Д. Юлтый “Хәлкәй артист”
25. Д. Юлтый “Ҡарағол”
26. Д. Юлтый “Бәләкәй Ҡотош”
27. Д. Юлтый “Ҡан” (конспект)
28. А. Таһиров “Һатылған ҡыҙҙар”
29. А. Таһиров “Һалдаттар”, “Ҡыҙылгвардеецтар”, “Ҡыҙылармеецтар” (конспект)
30. И. Насыри “Сибай” / “Еңелгән ятыу”
31. С. Мифтахов “Һаҡмар”, “Дуҫлыҡ һәм мөхәббәт”
32. *С. Агиш “Петька Якушин һәм Петька Байрамғолов”, “Хушлашыу”*
33. З. Биишева “Партизан малай”
34. *С. Агиш “Оло ағайымдың уйҙары”, “Һин тыныс булһын өсөн”*
35. *Б. Бикбай “Самолет алған Хәбирйән”*
36. С. Агиш “Поезд фронтҡа бара”
37. *Ғ. Ғүмәр “Инсебикәташ”*
38. М. Буранғолов “Башҡорт туйы”
39. *Р. Ниғмәти “Үлтер, улым, фашисты!”, “Герой тураһында баллада”*
40. *Б. Бикбай “Аксәскә”*
41. Б. Бикбай “Ҡарлуғас” / “Салауат”
42. Һ. Дәүләтшина “Ырғыҙ”
43. Р. Бикбаев “Ностальгия”, Р. Ғарипов “Табыныу”, Ҡ. Аралбаев “Аҡ тирмә”
44. Р. Солтангәрәев “Шкаф”
45. И. Йомағолов “Нәркәс”
46. А. Абдуллин “Ун өсөнсө председатель”
47. И. Абдуллин “Тиле йәшлек”, “Их, Өфө ҡыҙҙары!”
48. Ә. Бикчәнтәев “Бөркөт һауала үлә” / “Ожмах вәғәҙә итмәйем”
49. К. Мәргәндең “Ҡариҙел” / “Тынысһыҙ йәй”
50. М. Кәрим “Таныш булмаған ҡунаҡ”, “Үлмәҫбай”, “Декабрь йыры”, “Ҡара һыуҙар”, “Сер”, “Йылмайыу”
51. М. Кәрим “Өс таған” / “Беҙҙең өйҙөң йәме”
52. М. Кәрим “Оҙон-оҙаҡ бала саҡ”
53. М. Кәрим “Ярлыҡау”
54. М. Кәрим “Ауыл адвокаттары”
55. М. Кәрим “Йырланмаған йыр”
56. М. Кәрим “Айгөл иле”
57. М. Кәрим “Ҡыҙ урлау”

58. М. Кәрим “Диктаторға ат бирегеҙ!”
59. М. Кәрим “Ай тотолған төндә”
60. М. Кәрим “Салауат” / “Ташлама утты, Прометей!”
61. З. Биишева “Дуҫ булайыҡ”, “Ел-ел, арбам”
62. З. Биишева “Сәйер кеше”
63. З. Биишева “Уйҙар, уйҙар...”
64. З. Биишева “Ҡайҙа һин, Гөлниса?”
65. Ф. Иҫәнғолов “Алтынбикә” / “Фәниә”
66. Н. Асанбаев“Рәйсә”, “Фәйзи”
67. Н. Асанбаев “Ҡыҙыл паша”
68. Р. Ғарипов “Табыныу”, “Аманат”
69. Н. Нәжми “Хуш, Хәйруш” / “Егет егетлеген итә”
70. З. Биишева “Имән”, М. Кәрим “Прометей монологтары”, Н. Нәжми “Шағир һәм шаһ”, “Иблес”, “Урал”, Р. Бикбаев “Тамғалы уҡ”, М. Кәримов “Таш”

СХЕМА АНАЛИЗА ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПРОИЗВЕДЕНИЯ

1. История написания художественного произведения (В каком году написано произведение? События какого веремени / каких лет изображены в произведении? Как связаны / связаны ли эти события с личностью автора? Есть ли другие редакции и варианты произведения?)
2. Тематика произведения (Что изображается в произведении? Главные и второстепенные темы произведения?)
3. Идея произведения (Главная идея произведения? Какую мысль хочет донести автор, изображая эти события? Главная идея произведения? Второстепенные идеи? Смысл названия произведения? Связано ли название произведения с главной идеей? Раскрывает ли название произведения главную идею?)
4. Проблематика произведения (Какие проблемы и вопросы поднимает автор? Актуальны ли они в настоящее время? Какие пути решения этих проблем предлагает автор? Что вы можете предложить по решению этих проблем?)
5. Образная система произведения (Перечислите основных героев и персонажей произведения. Как они связаны между собой? Как описывается внешний вид героев? Как и в каких ситуациях раскрывается их внутренний мир? Сравните портрет и психологический портрет героев. Определите роль героей в данном произведении, в литературе.)
6. Сюжет и композиция произведения (Из каких частей состоит произведение? В каком порядке идут они? Есть ли лирические отступления, внесюжетные элементы? С какой целью они использованы?)
7. Поэтические особенности произведения (Какие художественные средства использованы автором? Как они помогают раскрытию главной идеи?)
8. Языковые и стилевые особенности произведения.
9. Воспитательное и эстетическое значение произведения.

Студенты должны знать литературоведческие термины и понятия, свободно ими владеть при анализе художественных произведений.

Индивидуальная домашняя контрольная работа
Вариант 1

1. Получите 2,3-диметилбутан реакцией Вюрца (действием металлического натрия на галогенопроизводные соответствующих углеводородов). Напишите четыре изомера этого соединения, назовите все углеводороды по международной номенклатуре.
2. Напишите схемы реакций получения уксусного альдегида из ацетилена и приведите следующие реакции для этого альдегида: а) окисления; б) восстановления; в) с бисульфитом натрия. Назовите полученные соединения.

3. Исходя из пропина, получите 2-хлорпропан, а также напишите реакцию гидратации пропина (реакция Кучерова). Назовите полученные вещества по международной номенклатуре.

4. Напишите схемы получения бензола из следующих исходных веществ: а) ацетилена; б) циклогексана. Объясните, в чем заключается ароматический характер бензола. Приведите примеры реакций замещения и присоединения для бензола. Назовите полученные вещества.

5. Пользуясь правилами замещения в бензольном ядре, напишите схемы реакций: а) бромирования анилина; б) сульфирования бромбензола; в) нитрования пропилбензола. Назовите полученные соединения. Реакции проведите с 1 молем каждого реагента.

6. Напишите структурные формулы спиртов: а) пропанола-1, б) бутанола-2; в) 3-метилпентанола-3. Укажите, какие из них являются первичными, вторичными и третичными. Напишите схемы реакций окисления каждого спирта. Назовите продукты реакции.

7. Подействуйте на 2-метилбутан 1 молем хлора (при облучении). Напишите и назовите по международной номенклатуре семь изомеров полученного соединения.

8. Получите уксусную кислоту из бромистого метила (с помощью нитрильного синтеза). Напишите схемы реакций уксусной кислоты с: а) этанолом в присутствии концентрированной серной кислоты; б) пятихлористым фосфором; в) гидратом окиси магния. Назовите полученные соединения.

9. Получите один трипептид из аланина и двух молекул глицина. Напишите схему реакции и назовите полученный пептид. Определите его заряд.

10. Какие вещества образуются при нагревании в присутствии водоотнимающих средств: а) α-аминопропионовой, б) β-аминопропионовой кислот. Напишите схемы реакций и назовите полученные соединения.

11. Напишите структурную формулу смешанного триглицерида, образованного остатками пальмитиновой, олеиновой и линоленовой кислот. Назовите его. Объясните, от чего зависит консистенция жира? Проведите каталитическое гидрирование этого триглицерида и охарактеризуйте свойства исходного и полученного жиров.

12. Получите метил-α-D-фруктофуранозид из D-фруктозы (используя формулы Хеуорса).

13. Напишите схему взаимодействия β-D-фруктопиранозы с 1 молем пропилового спирта (в присутствии сухого HCl). Назовите полученное вещество. Отметьте, что такое асимметрический атом углерода (пользуясь формулами Хеуорса).

14. Напишите структурные формулы пиридина и изомеров этилпиридина. Назовите изомеры и с одним из них приведите реакции с: а) соляной кислотой; б) окислителем.

15. Опишите способ получения ацетилцеллюлозы, используя формулы Хеуорса. Напишите уравнения реакций получения ацетатного волокна и ацетатного шелка.

Фонд оценочных средств для проведения промежуточной аттестации обучающихся по дисциплине при использовании модульно-рейтинговой системы

Критериями оценивания при *модульно-рейтинговой системе* являются баллы, которые выставляются преподавателем за виды деятельности (оценочные средства) по итогам изучения модулей (разделов дисциплины), перечисленных в рейтинг-плане дисциплины (*для экзамена:* текущий контроль – максимум 40 баллов; рубежный контроль – максимум 30 баллов, поощрительные баллы – максимум 10; *для зачета:* текущий контроль – максимум 50 баллов; рубежный контроль – максимум 50 баллов, поощрительные баллы – максимум 10).

Шкалы оценивания:

(*для экзамена:*

от 45 до 59 баллов – «удовлетворительно»;

от 60 до 79 баллов – «хорошо»;

от 80 баллов – «отлично».

для зачета:

зачтено – от 60 до 110 рейтинговых баллов (включая 10 поощрительных баллов),
не зачтено – от 0 до 59 рейтинговых баллов).

Рейтинг – план дисциплины *(при необходимости)*

История родной литературы (ч.1)

(название дисциплины согласно рабочему учебному плану)

Направление **Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)**
Направленность (профиль) подготовки **Иностранный язык**
Направленность (профиль) подготовки **Образование в области родного языка и литературы**
курс 4_, семестр 7
Таблица 6.

Виды учебной деятельности студентов	Балл за конкретное задание	Число заданий за семестр	Баллы	
			Минимальный	Максимальный
Модуль 1				
Текущий контроль				
1. Практическое занятие	2	3	2	6
2. Анализ худ. произведений	3	1	1	3
Модуль 2				
Текущий контроль				
1. Практическое занятие	2	5	6	10
2. Анализ худ. произведений	3	1	1	3
3. Реферат	5	1	3	5
Модуль 3				
Текущий контроль				
1. Практическое занятие	2	5	6	10
2. Анализ худ. произведений	3	1	1	3
Рубежный контроль				
1. Тест		1	15	30
Поощрительные баллы				
1.Участие на олимпиадах /				
2. Публикация статей	10	1	0	10
Посещаемость (баллы вычитаются из общей суммы набранных баллов)				
Посещение лекционных занятий			**0**	**–6**
Посещение практических (семинарских, лабораторных занятий)			**0**	**–10**
Итоговый контроль				
1. Зачет (дифференцированный зачет)				
2. Экзамен				
			45	110

5. Перечень основной и дополнительной учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины

5.1 Основная учебная литература

1. Гареева, Г.Н. Башкирская литература второй половины XX века [Электронный ресурс] = XX быуаттың икенсе яртыһындағы башҡорт прозаһының үҫеш үҙенсәлектәре: монография / Г.Н. Гареева; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ УУНиТ, 2010. — На башкирском языке. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Monograf-Bash.Liter.vtoroiPolovin.XX veka.pdf>.
2. Гареева, Г.Н. Башкирская литература XX-XXI веков [Электронный ресурс]: учебник для студентов высших учебных заведений / Г.Н. Гареева [и др.]; Башкирский

государственный университет. — Уфа: РИЦ УУНиТ, 2017. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — Доступ возможен через Электронную библиотеку УУНиТ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Mustafina i dr_Bashkirskaja literatura 20-21 vv_u_2017.pdf>.
3. Идельбаев, М. Х. Башкирская литература XIV -XIX веков. Дастаны, синкретическая и эпическая проза, рукописная поэзия, творчество йырау и сэсэнов [Электронный ресурс]: учеб. пособие по спецкурсу / М.Х. Идельбаев; УУНиТ. — Уфа: РИЦ УУНиТ, 2012. — Электрон. версия печ. публикации. — Доступ возможен через Электронную библиотеку УУНиТ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/IdelibaevBachLit.14-19 vv.UchPos.2012.pdf>.
4. Идельбаев, М.Х. История башкирской литературы. С древних времен до начала XIX века [Электронный ресурс]: учеб. пособие / М.Х. Идельбаев, З.Г. Мурзагулова; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ УУНиТ, 2015. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — Доступ возможен через Электронную библиотеку УУНиТ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Idelbaev_Murzagulov_Istorija bashkirskoj literatury_u_2015.pdf>.
5. История башкирской литературы. В 4 т. Т. 1. Литература с древнейших времен до начала XX в. – Уфа: Китап, 2014. – 680 с.
6. История башкирской литературы. Т. 2: Литература советского периода (1917 – 1955 гг.). – Уфа: Китап, 2014. – 680 с.
7. История башкирской литературы. Т. 3: Литература советского периода (конец 50-х – начало 90-х гг. XX в.). – Уфа: Китап, 2015. – 696 с.
8. Кунафин, Г. С. История башкирской литературы / Г. С. Кунафин; УУНиТ. — Уфа: РИЦ УУНиТ. Ч. 1 : Литература первой половины XIX века [Электронный ресурс], 2010. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/KunafinIst.BachLit№1PervoiPol.19v.2010.pdf.
9. Кунафин, Г. С. История башкирской литературы / Г. С. Кунафин; УУНиТ. — Уфа: РИЦ УУНиТ. Ч. 2 : Литература второй половины XIX века [Электронный ресурс], 2014. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/KunafinIst.BachLit№2VtoroiPol.19v.2010.pdf.
10. Кунафин, Г.С. История башкирской литературы. [Электронный ресурс] = Башҡорт әҙәбиәте тарихы. Ч.3. Литература начала XX века / Г.С. Кунафин; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ УУНиТ, 2014. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Kunafin_Ist.Bash.Lit.20v_Ch3_2014.pdf>.
11. Кунафин, Г.С. Особенности развития башкирской литературы XIX- начала XX веков [Электронный ресурс] = XIX-XX быуат башы башҡорт әҙәбиәтенең үҫеш үҙенсәлектәре: монография / Г.С. Кунафин; Башкирский государственный университет. — Уфа: Уфимский полиграфкомбинат, 2014. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Kunafin_Osobennosti razvitija bashkirskoj literaturu 19-nach 20 vv_mon_2014.pdf>.

5.2 Дополнительная учебная литература

12. Башҡорт әҙәбиәте антологияһы. Ике томда. Беренсе том. XIII – XVIII быуаттар. – Өфө: Башҡортостан “Китап” нәшриәте, 2000. – 464 б.
13. Башҡорт әҙәбиәте антологияһы. Ике томда. Икенсе том. XIX быуат. – Өфө: Китап, 2007. – 388 б.
14. Гареева, Г.Н. Башкирские прозаики [Электронный ресурс] = Башҡорт прозаиктары: монография / Г.Н. Гареева. — Уфа: УУНиТ, 2012. — Электрон. версия печ. публикации. — На баш. яз. — На башкирском языке. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Monograf.BashkortProzaiktar.pdf>.
15. Гареева, Г.Н. Вопросы мастерства в башкирской прозе [Электронный ресурс] = Башҡорт прозаһында оҫталык мәсьәләләрә: монография / Г.Н. Гареева. — Уфа: Гилем,

2014. — Электрон. версия печ. публикации. — на баш.яз. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Gareeva_Voprosy masterstva v bashkirskoj prose_mon_2014.pdf>.
16. Мустафина, Р.Д. Башкирская литература тридцатых годов XX века (основные тенденции развития и проблема героя) [Электронный ресурс]: учеб. пособие / Р.Д. Мустафина; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИЦ УУНиТ, 2010. — Электрон. версия печ. публикации. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/Mustafina_Bash. literatura 30-x gg XXv_Uch.pos_RIC BashGU 2010.pdf>.
17. Сибагатов, Ф. Ш. Мажит Гафури [Электронный ресурс] / Ф.Ш. Сибагатов, Л.М. Камаева. — Уфа: Информреклама, 2006. — Электрон. версия печ. публикации. — Доступ возможен через Электронную библиотеку УУНиТ. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/GafuriAdamIblis.pdf>.
18. Янбаев, И.К. Восточные эпические традиции и книги "Асар" Р. Фахретдинова [Электронный ресурс] = Шәреҡ эпик традициялары һәм Риза Фәхретдиновтың "Аҫар" китаптары: монография / И.К. Янбаев; Башкирский государственный университет. — Уфа: РИО УУНиТ, 2005. — На башкирском языке. — <URL:https://elib.bashedu.ru/dl/read/YanbaevVostochEpichTradits.pdf>.

5.3 Перечень методических указаний

5.4 Другие учебно-методические материалы

6. Перечень информационных технологий, используемых при осуществлении образовательного процесса по дисциплине, включая перечень программного обеспечения и информационных справочных систем

1. http://www.docme.ru/doc/122514/vvedenie-v-literaturovedenie--mgu-
2. http://www.stihi.ru/uchebnik/razmer0.html
3. http://philological.ru/vvedenie-v-literaturovedenie-pod-redakciej-l-v-chernec.html

7. Описание материально-технической базы, необходимой для осуществления образовательного процесса по дисциплине

Наименование специализированных аудиторий, кабинетов, лабораторий	Вид занятий	Наименование оборудования, программного обеспечения
1	**2**	**3**
Аудитория 417	Лекции	Учебная мебель, учебно-наглядные пособия, доска, трибуна, стенд, мультимедиа-проектор BenQ MX502, переносный напольный экран Appolo-t STM-1103, ноутбук Toshiba
Аудитория 417	Практические занятия	Учебная мебель, учебно-наглядные пособия, доска, трибуна, стенд, мультимедиа-проектор BenQ MX502, переносный напольный экран Appolo-t STM-1103, ноутбук Toshiba